

ÆSTETISKE LÆREPROCESSE I UNDERVISNINGEN

LULAB-projekt

Af lærerstuderende på VIA Aarhus C, hold 21.06

Redigeret af Elisabeth Olsen og Camilla Kofod Andersen

Maj 2022

Forord fra studerende fra 21.06

Gennem 1. og 2. semester på læreruddannelsen i Århus har 21.06 i samarbejde med venskabsholdet 20.06 deltaget i LULAB-projektet om æstetiske læringsprocesser. LULAB er læreruddannelsen som udviklingslaboratorium. Tanken med et LULAB-projekt er at skabe rammer for en ny læringskultur, hvor uddannelsen bliver mere praksisnær. Her kan der skabes nye rammer for gode undervisningsformer i sammenspil med det æstetiske.

Den æstetiske proces

Hold 21.06 er særligt udvalgt til LULAB-projektet, som vil forløbe over 2 år. LULAB-projektet er projektorienteret, og derfor er denne artikelsamling udarbejdet ud fra besøg på kulturinstitutioner. Hver gruppe fik ved projektets start tildelt en kulturinstitution, som skulle besøges for at give inspiration, til hvordan æstetiske læreprocesser kunne se ud. Kulturinstitutionerne spændte bredt, fra historiske museer til teaterskoler. De udvalgte kulturinstitutioner, skulle give diversitet i form af forskellige måder at arbejde med det æstetiske på.

Besøgene på de tildelte kulturinstitutioner, mandede ud i at grupperne selv skulle udarbejde en æstetisk øvelse. Den æstetiske øvelse skulle tage inspiration fra de observerede æstetiske læringsprocesser fra kulturinstitutionerne. De æstetiske øvelser blev afprøvet i 21.06's praktikperiode henover vinteren 2021/2022.

Artiklerne du nu skal læse, er skrevet ud fra de indtryk, erfaringer og tanker de studerende har gjort sig under projektets tilblivelse. Artikelsamlingen består af i alt ti forskellige artikler med dertilhørende, udpenslede æstetiskøvelser. Derudover har hver gruppe optaget en video, der omhandler gennemførelsen af deres æstetiske øvelse.

Vi håber at denne artikelsamling vil give inspiration til hvordan man kan få inkorporeret flere æstetiske læringsprocesser i undervisningen i folkeskolen.

God læselyst.

Indholdsfortegnelse

At være barn i 1864	4
At være et element i en æstetisk øvelse	9
Elever bliver til tingfindere på museumsbesøg og i danskundervisning	13
Er du køn? Æstetiske læreprocesser i folkeskolen	17
Et sted, hvor børn og unge bliver til nogen i stedet for noget	21
Fra renæssancefyr til tingseventyr	26
Lyskæder, duftaromaer og pejs på smartboardet	30
Opbygge en reklame af Legoklodser	34
Stedbaseret læsning	37
Støvet bogbingo på biblioteket	41

At være barn i 1864

Af Elisabeth Olsen, Rasmus Johansen & Maria Bonde

Ingen mobiltelefoner, TV, Facebook eller Instagram. Hvordan føles det som barn i den moderne verden pludselig at blive teleporteret tilbage til 1864? Det oplevede en 6. klasse i oktober, da de besøgte Den Gamle By og fik lov at prøve, hvordan det var at arbejde og være i skole som asylbørn i 1864.

En skoledag i 1864

I oktober mødte vi op i Den Gamle By i Aarhus, for at observere og opleve en 6. klasse fra den nymoderne generation leve sig ind i rollen som barn i 1864.

Eleverne kom fra København, og det var en årlig tradition på skolen at årgangen skulle besøge Den Gamle By for at deltage i et af deres forløb. Dagens tema var "En dag som barn i 1864", og efter en kort introduktion til dagen og livet i 1864, skulle eleverne selv leve sig ind i en rolle som asylbarn i 1864. Her blev det pointeret at eleverne tog en rolle på sig og derfor ikke skulle tage Den Gamle Bys medarbejderes skældud personligt, da det blot var en del af rollespillet. Eleverne fik tildelt tøj, der var inspireret af det, man havde i 1864. Tøjet skulle sammen med de autentiske omgivelser gøre, at eleverne bedre kunne leve sig ind i sin rolle. Selvom klassen skulle ud og arbejde, var det vigtigt at de passede på tøjet, der kostede hele 30.000 kroner per dragt.

Herefter blev eleverne sat i arbejde på den gamle købmandsgård. Arbejdet blev delt op i pigearbejde og drengearbejde. Pigerne blev blandt andet sat til at vaske tøj på gammeldags maner, lave mad, servere mad til drengene og pudse vinduer. Drengene blev sat til at stable brænde, hente vand de pumpede fra en brønd samt gøre vandløbene rene for snavs og skidt. Frokosten bestod af en lille skål grød, som hurtigt blev spist, og derefter var det tilbage til arbejdet.

Efter endt arbejde på købmandsgården, gik eleverne på række tilbage til skolen. Her stod lærerinden og ventede. Nu skulle eleverne opleve at være skoleelever i 1864. De sad ved deres små pulte, hvor de fik besked på at synge salmer samt læse i kor sammen.

Katekismussen blev gennemgået og repeteret op til flere gange i kor. Der blev udvalgt nogle bestemte elever, som skulle agere hjælpelærere. De skulle stå for at høre deres skolekammerater i små opgaver, der var en blanding af grammatik og matematik.

Dagen blev afsluttet med en evaluering, hvor eleverne fortalte om, hvad de havde gjort sig af ny viden om hvad forskellen på at være barn dengang og nu var. Eleverne var trætte og udmattede da dagen var færdig, men de virkede til at synes at oplevelsen som barn i 1864 var sjov og spændende. Under evalueringen var det især fællesskabsfølelsen samt fraværet af elektroniske forstyrrelser eleverne lagde vægt på.

Formålet med dagen

Den Gamle By beskriver i et udleveret undervisningsmateriale at hensigten med forløbet var "*at gøre eleverne bevidste om skolegang før og nu og derved give dem en fornemmelse for de historiske forandringsprocesser der er sket.*"

Formålet med skoledagen var, at eleverne kunne indgå i et historisk setup og opnå en forståelse for perioden gennem praktiske erfaringer. (Den Gamle By, u.å)

Ved at opleve det på egen krop kunne eleverne på en anden måde forholde sig til den historiske kontekst og sætte det i perspektiv til deres eget liv. Forløbet skulle også give eleverne indblik i den historiske proces folkeskolen har gennemgået. Undervisningen i forløbet tog udgangspunkt i skolefagene dansk, historie og kristendomskundskab samt dele fra musik og drama.

Hvorfor lære gennem æstetiske læringsprocesser?

I folkeskolen i dag bliver der sat stor fokus på at teste eleverne i faktisk viden. De æstetiske læringsprocesser giver eleverne mulighed for at bruge deres fantasi og kreativitet til at udfolde sig fagligt og personligt. (EMU, 2021) Processerne "kan motivere klassen til det skabende arbejde i en dynamisk proces, hvor indtryk omformes til udtryk" (EMU, 2021).

Jævnfør professor Mie Buhl anvendes "æstetik også som begreb for at *møde verden gennem sine sanser*" og når vi taler uddannelse, er der tale om æstetik som en *erkendemåde*. (Buhl, 2019)

Ifølge Buhl kan den æstetiske praksis åbne, undersøge, stille spørgsmål og vise nye veje til læring (Buhl, 2019). Eleverne får kendskab til forskellige undersøgende og afprøvende deltagelsesformer, som giver dem en forståelse for en tilgang til skiftende roller. Endvidere lærer eleverne at navigere i fysiske såvel som digitalt medierede rum og sammensætte et kommenterende lag af bevidsthed om de handlinger, som eleverne bruger til at forandre med og som de selv forandres af (Buhl, 2019).

Oplevelse, fordybelse og virkelyst

Jvf. folkeskolens formålsparagraf skal folkeskolen skabe rammer for "oplevelse, fordybelse og virkelyst" (Undervisningsministeriet, 2006). I de tre begreber ligger der blandt andet, at skolen skal motivere og inspirere eleverne til at fordybe sig i det stof, de får undervisning i. Ifølge lektor og forsker Peter Brodersen kan æstetik netop være en måde at fange eleverne på gennem det han kalder "purring og skønhed" eller gennem fremmedartede og skæve oplevelser (Brodersen, 2020). I den forbindelse nævner han filosofierne Immanuel Kant og Roman Ingardens begreber "æstetisk smagsdom" og "æstetisk afbrydelse".

"Æstetisk smagsdom" er ifølge Kant en del af vores dømmekraft, men til forskel fra den moralske, teoretiske og empiriske dømmekraft, er "smagsdommen" den dømmekraft, der vurderer hvad der er smukt, klodset, harmonisk eller lignende

(Brodersen, 2020). Den "æstetiske afbrydelse", handler ifølge Ingardens om det, der gør at et maleri fx ikke bare er en masse streger på et lærred, men at det faktisk rører ved noget i det enkelte menneske. Brodersens tanke er, at æstetiske øvelser i skolen kan medvirke til gennem den æstetiske afbrydelse at aktivere elevernes smagsdomme og derigennem vække enten pirring, fremmedhed eller skønhed i dem (Brodersen, 2020). På den måde vil eleverne måske blive mere modtagelige over for undervisningen og i sidste ende opnå større tilegnelse af viden, færdigheder og holdninger til emnet (se billedet nedenfor).

(Fra Oplevelse, fordybelse og virkelyst af Peter Brodersen, m.fl.)

Æstetisk øvelse på Skødstrup Skole

Under vores praktik fra december til januar, udførte vi en æstetisk øvelse. Vi forsøgte at benytte os af vores erfaring fra Den Gamle By til at gennemføre øvelsen. Øvelsen foregik i historieundervisningen, hvor emnet var riddertiden/middelalderen. Inden den æstetiske øvelse fik klassen kendskab til tidsalderen, herunder riddere og rustninger.

Vi havde af åbenlyse grunde ikke mulighed for at skaffe udklædning på samme måde som ved forløbet vi observerede på vores kulturinstitution. I stedet opstillede vi en øvelse, der bestod i at eleverne skulle tegne deres egen rustning, mens der blev spillet middelaldermusik i baggrunden. Der blev udleveret et papir med en skitse af en person. Herefter begyndte eleverne at tegne, hvad de tænkte den perfekte rustning var, med udgangspunkt i den info de havde fået om ridderrustninger. Vi valgte at sætte baggrundsmusik på, da det kunne hjælpe med at skabe en indlevelse i tidsalderen og derved blive inspireret til deres egen udførsel af en rustning. Eleverne fik omkring en time til æstetisk udførsel, hvor de skulle tegne deres egen rustning, tildele ridderen et navn og tegne deres eget våbenskjold. I slutningen af timen skulle deres rustninger præsenteres for resten af klassen. Denne

øvelse gav eleverne mulighed for at bruge deres fantasi og kreativitet til at udfolde sig fagligt og personligt.

Litteraturliste

Brodersen, P., Hansen, T. I. & Ziehe, T. (2020). Oplevelse, fordybelse og virkelyst - et æstetisk perspektiv på undervisning. I: *Oplevelse, fordybelse og virkelyst* (s. 25-53). Hans Reitzel.

Buhl, Mie (2019). At lære gennem æstetisk praksis. I: Brodersen, P (Red.), *Det lærende menneske - seks tilgange til pædagogisk praksis* (s. 97-118). Hans Reitzel.

Den Gamle By (u.å), En dag som børn i 1864, <https://www.dengamleby.dk/undervisning/0-10-klasse/undervisningsforloeb/en-dag-som-barn-i-koebstaden-anno-1864/>

Sørensen, M. C. & Austrup, B. D. (2021, 06. august), *Æstetiske læreprocesser i skolen*, EMU.
<https://emu.dk/grundskole/paedagogik-og-didaktik/undervisningsformer/aestetiske-laereprocesser-i-skolen?b=t5-t19-t2650>

Undervisningsministeriet (2006). Hentet fra Folkeskolens formål: <https://www.uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-maal-love-og-regler/om-folkeskolen-og-folkeskolens-formaal/folkeskolen>

Titel på øvelsen: Tegn din egen ridder.	
Tid	Øvelsen forløber sig over 1 time og 30 minutter. Omkring 1 time til at tegne og 30 minutter til præsentation og evaluering.
Rekvisitter og rammer	Rammerne for øvelsen: Den foregår i klasselokalet, hvor eleverne sidder på deres egen plads. Rekvisitter: Der blev brugt et papir, med en skitse af en person, blyanter og farveblyanter. Musik på YouTube, der spiller middelalder musik.
Antal deltagere	Der er intet minimum på deltagere, men det fungerer bedst med én klasse ad gangen.
Aldersgruppe for deltagere	10 år og op. Eleverne skal have kendskab til riddere og middelalderen.
Velegnet i forhold til fag	Øvelsen er velegnet til historieundervisningen, da det er en del af forløbet om middelalderen/riddertiden.
Formål/hensigt	Denne øvelse gav eleverne mulighed for at bruge deres fantasi og kreativitet til at udfolde sig fagligt og personligt.
Beskrivelse Øvelsen bestod i at eleverne skulle tegne deres egen rustning, mens der blev spillet middelalder musik i baggrunden. Der blev udleveret et papir, med en skitse af en person. Her begyndte eleverne at tegne, hvad de tænkte den perfekte rustning var, med deres eget personlige præg. Eleverne havde forud for timen fået undervisning om, hvordan en ridderrustning så ud, og hvad den bestod af. Vi valgte at sætte baggrundsmusik på, da det kunne hjælpe med at skabe en indlevelse i tidsalderen, og derved blive inspireret. Eleverne fik en time til æstetisk udførsel, hvor de skulle tegne deres egen rustning, og tildele ridderen et navn, og tegne deres eget skjold. I slutningen af timen skulle deres rustninger præsenteres for resten af klassen. Eksempel på musik: https://www.youtube.com/watch?v=sElBsL9fvRM	
Variation	Øvelsen kan også bruges på andre tidsalder. Eksempelvis vikingetiden. Tegn din egen viking.
Tips og særlige opmærksomheder	Øvelsen er bedst i et stille klasselokale, så musikken kan høres.
Videolink til praktisk demonstration	https://youtu.be/HRzXv_lP2o

At være et element i en æstetisk øvelse

Af Jonathan Bech Elgaard, Anne Pilgaard og Rikke Pagh

Æstetik som element i undervisningen medvirker til at eleverne kan udfolde sig kreativt. Vores æstetiske øvelse giver anledning til samarbejde på anden vis, end hvad den normale undervisning ellers byder på. Øvelser som denne giver eleverne mulighed for at bruge fantasien, lære at læse hinandens kropssprog og få en god oplevelse i undervisningen. Samtidig giver det også læreren et indblik i klassedynamikken og elevernes samspil med hinanden.

Filuren

I LULAB-projektet *Æstetiske læreprocesser i dansk*, har vi samarbejdet med kulturinstitutionen Filuren. Filuren er et børneteater i Aarhus, som også står bag konceptet Filuren i skolen. Filuren i skolen specialiserer sig i at udvikle aktiviteter, som sammenkobler scenekunst og teaterpædagogik med skolens læringsrum. Vi har observeret Malene Hedetoft, som er leder af Filurens Kompetencecenter, i sit arbejde med en skoleklasse. Herfra har vi fået inspiration til selv at gøre brug af æstetiske øvelser i vores praktik.

At læse hinanden

I arbejdet med æstetiske lærerprocesser, er vi særligt inspireret af det arbejde vi så Malene Hedetoft fra Filuren, udføre i praksis på skolen. Den måde vi oplevede eleverne fordybe sig i korte øvelser og læse hinandens kropssprog, var meget betagende. Vores øvelse starter på en tømmerflåde, som Malene ynder af bruge af flere omgange, for at få eleverne ud på gulvet. Tømmerflåden er et vigtigt æstetisk element, fordi eleverne i stilhed skal bevæge sig rundt og skabe ligevægt, så tømmerflåden ikke synker. Det interessante er dog, at øvelsen i sig selv er utroligt individuel. Den enkelte elev skal læse signaler, fordybe sig i øvelsen og finde sin egen plads i et større billede. Vi oplevede hvordan eleverne var ekstremt fordybet i øvelsen, og det lille break fra klasseværelset det var, gav en fornyet energi. Når eleverne som gruppe har fået styr på tømmerflåden og forstået præmissen, bliver de instrueret til at danne grupper efter forskellige kriterier stillet af læreren. Vi tog udgangspunkt i antallet af grupper, og at alle

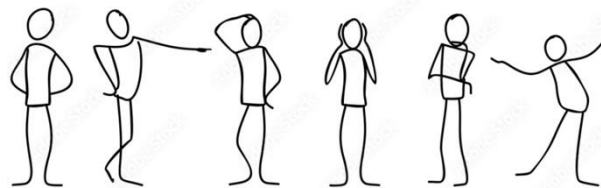
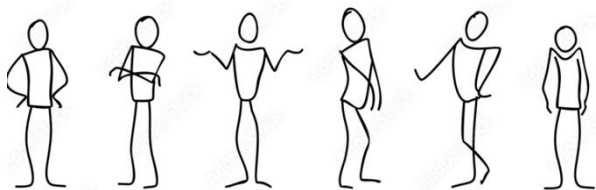
grupper skulle bestå af både drenge og piger. Fortsat foregår øvelsen i stilhed. At eleverne ikke må konversere med hinanden, er en prøvelse, men også nøglen til, at eleverne deltager aktivt og er opmærksomme på deres omgivelser. Når grupperne er dannet, bliver de givet et bogstav, som de inden for ti sekunder skal danne en figur ud fra. Vi oplever hvordan eleverne bruger tidsfristen til at eksekvere på deres tanker og opleve at følge sin intuition.

Kropssprog

Kropssproget er vigtigt i øvelser som denne. At kunne samarbejde med hinanden via kropssprog er ikke en selvfølge. Når du tager det verbale ud af øvelsen, skrues der op for det visuelle og dermed bliver kropssprog elevernes bedste værktøj til kommunikation og samarbejde. Malene fra Filuren var meget optaget af kropssprogs-elementet. Hun havde en masse argumenter for, hvorfor æstetiske øvelser og brugen af kropssproget kan være essentielt i skolen. Det giver eleverne værktøjer til at læse hinanden, sætte sig ind i karakterer i skuespil på teater eller i film. Det giver eleven en selvindsigt og en forståelse for, hvordan kropssproget er en lige så stor del af kommunikationen, som sproget er. Derudover gav Malene os også et perspektiv på, hvordan eleverne kan bruge forståelsen for kropssprogets betydning i opgaveskrivning. Det giver anledning til at overveje karakterers person og evne til at udtrykke sig. Til sidst er det et vigtigt element i, at eleverne får en forståelse for, at deres interne kommunikation i et klassefællesskab, også påvirkes af andet end den direkte tale. Vi læser hinanden på kropssproget, og det kan øvelsen være med til at visualisere for eleverne.

Lærerens overvejelser

Selvom hele præmissen bag denne øvelse med udgangspunkt skal være med til at samle en klasse og skabe en forståelse for hinanden som individer, så er der et par elementer man som lærer bør overveje inden man gør brug af denne øvelse i undervisningen. Et væsentligt element i at denne øvelse fungerer er, at der er en god klassedynamik og en forventning om, at ingen bliver utrygge eller ekskluderet i øvelsen. Dette perspektiv havde vi også en snak med Malene om. Hun pointerede vigtigheden af, at æstetiske øvelser, hvor alle bliver sat på gulvet og skal byde på sig selv og opfange klassekammeraters signaler, ikke kan foregå i alle klasser. Øvelsen ville falde til jorden og blive en problematik i klasser, hvor eleverne bliver ekskluderet og ville risikere at stå tilbage på gulvet alene, fordi ingen henvender sig. Klassedynamikken kan altså både udfordres positivt via denne øvelse, men bør også overvejes på forhånd og måske undlades, hvis der er nogle dysfunktionelle forhold internt.

Hvorfor arbejde med æstetiske læreprocesser?

Det er ideelt at arbejde med æstetiske læreprocesser, hvis man tager afsæt i de tre repræsentationsformer, sanseskemaer, billedskemaer og begrebsskemaer. Bruner (Brodersen, Ziehe & Hansen (2020) s. 61) mener, at disse tre repræsentationsformer altid er til stede, og at de kan bruges til at støtte elevens muligheder for at lave sine egne versioner af det der skal læres. Gennem multimodaliteten og det sanselige giver det

eleverne en anden mulighed for fordybelse, end ved klassisk tavleundervisning.

Hvad er målet?

I forbindelse med udførelsen af øvelserne, har det været værd at kigge på hvad *målet* med de æstetiske øvelser har været. Vil vi give eleverne læring i æstetiske udtryksformer, eller vil vi lære dem om et givent emne gennem æstetiske udtryksformer? (Brodersen, Ziehe & Hansen (2020) s. 41). Vi har afprøvet begge variationer. Først har eleverne gennem et forløb om reklamer fået en refleksionsøvelse. I øvelsen blev eleverne inddelt i grupper. I grupperne fik eleverne udleveret en bunke Lego og en legoplade. Eleverne fik til opgave, at de skulle lave en figur, som repræsenterede noget, som de kom til at tænke på, når de hørte ordet 'reklamer'. Gennem denne øvelse kunne vi se, hvad der skete, når eleverne skulle udtrykke sig multimodalt, men også elevernes samspil med hinanden i grupper. Netop observationerne af det sociale samspil, er vi blevet inspireret af, af Malene fra Filuren. I de andre øvelser, som er direkte inspireret af Filuren, lærer eleverne derimod også om æstetiske læreformer. Her arbejdede vi med improvisation, og at være aktive i det improviserede. Det så vi bl.a. ved øvelsen 'tømmerflåde', hvor eleverne skal forestille sig at rummets gulv er en tømmerflåde. For at tømmerflåden ikke synker, skal eleverne bevæge sig rundt bredt fordelt og hele tiden i bevægelse. Derudover lærer eleverne også noget om dialog, da de eksempelvis heller ikke må snakke sammen under øvelsen (Brodersen, Ziehe & Hansen (2020) s. 41-42). Man kan altså modificere den æstetiske øvelse, så den passer til den klasse, som øvelsen skal udføres i. Hvis klassedynamikken ikke er god, kan en øvelse i stil med 'Lego-øvelsen' stadig fungere. Begge typer øvelser fungerer godt i klasserummet, og giver hver noget forskelligt.

Klassens dynamik

"Et smil, der forsvinder, og et bortvendt blik bliver betydningsdannende i brøkdele af et sekund og vil påvirke vores relation til en anden" (Brodersen, Ziehe & Hansen (2020) s. 62). Det er her øvelserne fra Filuren kommer i spil. Øvelserne vækker både elevernes opmærksomhed, men

giver også den givne underviser et værktøj, som giver indsigt i elevernes relationer med hinanden. I øvelserne kan man som oftest hurtigt få øje på en elev eller to, der stikker ud fra mængden, det kan enten være fordi, de har svært ved at finde i en gruppe, fordi de har svært ved at omdanne ord til billeder på kort tid, eller fordi de motorisk ikke er med. Med denne indsigt, har læreren mulighed for hurtigt at danne sig et overblik over den pågældende klasse. Ved vores besøg på

skolen fik vi dermed hurtigt et indblik i elevernes samspil med hinanden. Dette så vi både ved 'tømmerflåde-øvelsen' og ved 'Lego-øvelsen'.

Referencer

Brodersen, P., Ziehe, T., & Hansen, T. I. (2020). *Oplevelse, fordybelse og virkelyst*. Hans Reitzels forlag.

Titel på øvelsen: Tømmerflådens ordleg	
Tid	5-20 minutter
Rekvisitter og rammer	Et stort gulv (kan laves både ude og inde), der har plads til både tømmerflåde og elevernes orddannelser
Antal deltagere	En lærer og en standard klasse – alt mellem 15-30 elever
Aldersgruppe for deltagere	Alle kan deltage i øvelsen, vi har afprøvet den på mellemtrinnet, men har også selv prøvet øvelsen og fået gavn af den.
Velegnet i forhold til fag	Specielt sprogfag, ellers også praktisk-musiske fag
Formål/hensigt	At gøre eleverne opmærksomme på hinanden og deres færden, samt at styrke forhandlingerne og fremme den kreative proces i "gruppearbejdet" rundt omkring på tømmerflåden. Desuden kan det bruges i undervisningen af andre sprog end dansk, til at udbygge og udfordre elevernes ordforråd.
Beskrivelse Find et stort gulvareal, hvor du vurderer at eleverne har plads til at gå ind mellem hinanden, uden at gnubbe skuldre. De skal nu gå på det afmærkede areal, som de var på en tømmerflåde der altså ikke må tippe – der skal være ligevægt. På ethvert givet tidspunkt bliver de inddelt i grupper af 2,3,4 eller 5, og skal herefter bruge deres kroppe til at danne et ord, startende med det bogstav som læreren vælger. Dette kunne f.eks. være bogstavet "S", hvor eleverne derefter kan danne f.eks. en slange.	
Variation	Øvelsen kan bruges til både at styrke det sociale – her kan der lægges fokus på tømmerflådedelen, bl.a. ved at bruge længere tid, bede dem om at gå ligesom det humør de er i, eller andet. Derudover kan det bruges til at lege med ordene, på både dansk, tysk, engelsk, fransk mm. Her kan læreren med fordel både vælge bogstav og ord til eleverne, hvorefter de så kan forme det givne ord.
Tips og særlige opmærksomheder	Man kan også dele de to opgaver op og lade dem indgå i andre æstetiske øvelser. Specielt tømmerflåden er god som "opvarmning", da det hjælper alle eleverne til at være opmærksomme på sig selv og andre.
Videolink til praktisk demonstration	https://youtu.be/wfbOCFJDWXg

Elever bliver til tingfindere på museumsbesøg og i danskundervisning

Af Mette Ostenfeldt Mortensen og Marie Hindø-Lings

Et museumsbesøg behøver ikke at indebære en guidet rundvisning, hvor man passivt lytter. Og et forløb i dansktimen om fremstilling af eventyr behøver ikke starte ved computeren. Gennem aktive og æstetiske øvelser kan museumsbesøg blive aktiverende og motiverende, og det samme kan skriveøvelser i danskundervisningen.

Tingfindere på KØN

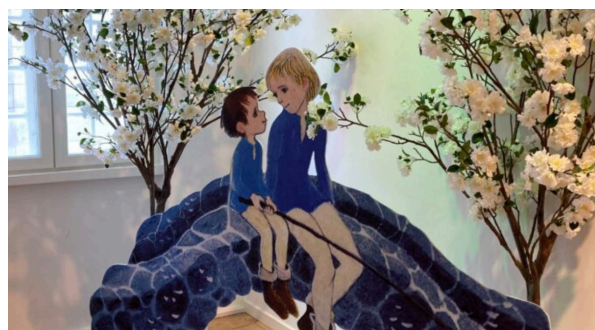
I efteråret 2021 besøgte vi museet KØN i Aarhus. Her fulgte vi en 6. klasse, der skulle se udstillingen #Ingenlillelort - en udstilling om aktivisten Astrid Lindgren (KØN, u.d.). Det vi oplevede, var dog ikke den klassiske guidede rundvisning. Eleverne skulle ikke blot følge rundviseren og blive snakket halvt i søvn. Museets formidler fortalte selvfølgelig lidt, men ellers skulle eleverne selv være aktive og gå på opdagelse. De skulle være tingfindere, ligesom Lindgrens fiktive karakter, Pippi Langstrømpe.

Eleverne blev delt ind i mindre grupper af 2-3 elever. Derefter skulle hver gruppe finde en genstand i udstillingen, der bar en sløjfe. Genstanden skulle derefter afleveres til deres rundviser, som gav eleverne et kort med en opgave, samt et billede af det område i udstillingen, hvor opgaven skulle løses. Genstanden havde på en eller anden måde en forbindelse til opgaven. Alle opgaverne relaterede til Lindgrens liv og mærkesager (KØN, u.d.).

Aktiverende undervisning frem for passiverende

Vi oplevede at eleverne virkede engagerede i opgaverne, og at de næsten så opgaverne som en leg. "Jeg troede, vi skulle følge efter en, og så ville hun bare fortælle, men det her er meget sjovere," fortæller en af eleverne om de forventninger, hun havde til museumsbesøget.

Eleverne løb rundt, og det blev for mange næsten en konkurrence om at nå så mange opgaver

Billede fra udstillingen #Ingenlillelort – om aktivisten Astrid Lindgren (KØN, u.d.)

som muligt. At det skulle være en konkurrence om at nå mest, var ikke hensigten, men det var det, at de var fysisk aktive til gengæld. I et kort interview efter aktiviteten, spurgte vi rundviseren, hvorfor museet havde valgt at tilrettelægge et undervisningsforløb for folkeskoleelever i 4.-6. klasse på netop denne måde. Hertil fik vi svaret, at ved en klassisk gennemgang af udstillingen ville eleverne hurtigt zoome ud. Igennem aktiviteter og det, at eleverne selv bliver en del af udstillingen, ville de altså kunne holde mere fokus. Det bekræftede eleverne også selv: "Vi bevæger os og lærer noget, så vi ikke bliver så trætte, som hvis vi bare sidder ned," fortæller en af eleverne efterfølgende om hvordan de oplevede besøget på KØN.

Æstetiske erfaringer og folkeskolens formålsparagraf

I folkeskolens formålsparagraf står der bl.a., at "Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og

skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst" (Folkeskoleloven, u.d.). Ifølge Peter Brodersen kan æstetik i undervisningen understøtte netop disse tre elementer (Brodersen, 2020)

Ifølge Brodersen kan man gennem æstetiske aktiviteter åbne undervisningen og faget for eleverne, samt vha. erfaringer skabe bro mellem det "kendte og det ukendte, mellem eleven og faget ". Igennem den æstetiske erfaring "sanser, anskuer og bedømmer" eleverne, og det ukendte bliver derigennem kendt (Brodersen, 2020).

På køn så vi at udstillingen blev åbnet for eleverne gennem interaktionen med det udstillede. Eleverne blev som sagt en del af udstillingen, og pointer skulle de ikke læse sig til, men gennem opgaver forstå. De fik direkte erfaringer med stoffet, ved selv at skulle tage stilling til hvad Astrid Lindgren havde taget stilling til.

Fra tingfindere på KØN til tingfindere i dansk

Udstillingen og "rundvisningen" viste, hvordan man kan nytænke det traditionelle museumsbesøg. Hvordan man kan inddrage og aktivere eleverne, hvor man traditionelt er mere passive beskuere. I forbindelse med besøget på KØN, blev vi stillet til opgave at lade os inspirere til en æstetisk øvelse, vi ville gennemføre i vores praktik.

Vores praktik var dels online og dels fysisk. Vi startede online, og det var her, at vi gennemførte vores æstetiske øvelse inspireret af #ingenlilleort på KØN. Vi tog udgangspunkt i konceptet om at lade eleverne være tingfindere. Vores øvelse lavede vi til en del af et miniforløb om tingseventyr. Inden øvelsen havde eleverne set tingseventyret Kærestefolkene af H.C. Andersen, der handler om en snurretop og en bold. Herefter talte vi med eleverne om genren, heriblandt hvilke karakterer, der typisk er med, f.eks. en helt og en skurk.

Så var eleverne klar til første del af øvelsen, som gik ud på, at vi sendte dem ud på en gåtur på en halv time, hvor de hver skulle finde tre genstande, der skulle udgøre hovedpersonerne i deres eget kommende tingseventyr. En fandt bl.a. en sten, en anden fandt en bold, og en tredje en ølkapsel. Efter turen skulle de beskrive genstandene, beslutte om de var gode eller onde og give dem navne. Hermed fik eleverne erfaring med, hvordan ting i tingseventyr ofte har egenskaber, der symboliserer tingens personlighed. Derudover var ideen at sætte kreativiteten og motivationen i gang hos eleverne. Ved at have genstandene i hænderne, var tanken at dette ville sætte gang i fantasien hos eleverne, så deres genstande kunne inspirere dem til at udvikle deres karakterer, inden de startede på selve skriveprocessen.

Fantasi og fysisk aktivitet

Som sagt startede vi online, og den planlagte gåtur, hvor eleverne skulle være tingfindere, var derfor tiltrængt efter timer bag skærmen. Aktiviteten kunne dog let være lavet i skolen, hvor eleverne kunne finde ting på skolens areal.

Elever kom tilbage med mange forskellige ting, og resultatet blev mange mangfoldige eventyr. Inden selve starten på skrivningen, blev eleverne sat til at bruge deres sanser til at fornemme genstanden, og deres fantasi til at give den liv. Hvilken personlighed havde denne ting, hvis den var levende? Måske en ildelugtende genstand er ond, og en blød genstand er måske den gode. En elev fandt fx en ølkapsel fra en Kronborg 1664, som blev til Prins Holger, inspireret af det kongeligt klingende navn på øllen.

Alt i alt synes vi, at øvelsen var meget vellykket. I fremtiden vil vi uden tvivl benytte os af lignende øvelser, hvor eleverne skal være både aktive og kreative i mødet med hverdagens mange genstande, både de finurlige og de mere banale af slagsen.

Bibliografi

Brodersen, P. (2020). I P. Brodersen, T. Ziehe, & T. I. Hansen, *Oplevelse, fordybelse og virkelyst: Noter til æstetik i undervisning* (s. 13-23, 25-49). Hans Reitzel.

Folkeskoleloven. (u.d.). *UVM.dk*. Hentet fra <https://www.uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-maal-love-og-regler/om-folkeskolen-og-folkeskolens-formaal/folkeskolens-formaal>

KØN. (u.d.). Hentet fra konmuseum.dk: <https://konmuseum.dk/udstilling/ingenlillelort-en-udstilling-om-aktivisten-astrid-lindgren/>

Titel på øvelsen: Tingfinder - inspiration til skriftlig fremstilling	
Tid	45-90 min. alt efter hvor lang tid eleverne skal have til at skrive efter gåtur.
Rekvisitter og rammer	Skriveredskaber og mulighed for at elever kan gå tur udenfor.
Antal deltagere	Ubegrænset.
Aldersgruppe for deltagere	Fra 9 år og opefter.
Velegnet i forhold til fag	Dansk.
Formål/hensigt	Fremmer kreativitet og fantasi i fremstilling af tingseventyr.
Beskrivelse Forud for øvelsen skal eleverne have stiftet bekendtskab med genretræk ved tingseventyr, bl.a. gennem eksempeltekster i form af at se et tingseventyr som tegnefilm, læse et tingseventyr, samt at snakke genretræk i plenum. Øvelsen går nu ud på, at eleverne skal fremstille deres eget tingseventyr. Eleverne skal gå en tur, og på den tur skal de finde tre ting. Hver ting skal blive hhv. den gode, den onde og hjælperen i deres fortælling. Når de kommer tilbage, skal de lave personkarakteristik af karaktererne, og til sidste skrive deres tingseventyr. • Eleverne sendes alene ud at gå i 30 min., hvor de skal finde 3 ting. • Eleverne kommer tilbage og skal nu lave en personkarakteristik af hver genstand. • Nu skal eleverne skrive deres tingseventyr på baggrund af personkarakteristikkerne.	
Variation	Øvelsen kan fint laves online, da eleverne kan gå en tur i deres eget område. Derudover kan det at finde ting benyttes i andre situationer til eks. at skabe inspiration til digtskrivning, osv.
Tips og særlige opmærksomheder	Øvelsen er bedst i godt vejr, hvor det ikke tager for lang tid for eleverne at komme i praktisk tøj.
Videolink til praktisk demonstration	https://www.youtube.com/watch?v=-l8jyPaIQQE

Er du køn? Æstetiske læreprocesser i folkeskolen

af Buket Serinci, Sofie Skov og Rasmus Lerkenfeldt

Det kan have stor værdi at flytte sin undervisning fra klasselokalet og bevæge sig ud i det omkringliggende samfund. Det kan skabe grobund for fordybelse og nye perspektiver på kendt stof, eller være med til at åbne døren til nye og uudforskede verdener. Museet KØN har det som erklæret mission at "med oplevelsen i centrum at skabe nysgerrighed, dialog, refleksion og viden om køn, ligestilling og mangfoldighed – historisk, aktuelt og i fremtiden". Det så vi nærmere på en regnvåd dag i starten af december.

KØN

Placeret i hjertet af Aarhus i byens tidligere rådhus på Domkirkevej 5, ligger museet KØN. Hos nogen måske stadig kendt som Kvindemuseet. Museet har siden sin åbning i 1984, haft særligt fokus på køn og ligestilling. Det er museets erklærede vision at være førende dialogskaber om kønnets betydning og skabe indsigt, engagere og styrke viljen til et ligestillet samfund. Museet er åbent for betalende gæster, men tilbyder også undervisningsforløb til alt fra daginstitutioner til ungdomsuddannelser. Det var netop et sådant forløb, vi skulle overvære.

Er du køn?

Hvorfor taler vi om 12-talspiger og fuckbois? Hvad vil det sige at mande sig op? Og hvorfor knytter mange skældsord sig til køn og seksualitet? Det er nogle af de spørgsmål som eleverne i dette forløb bliver bedt om at forholde sig til. Forløbet skal ifølge museet, give eleverne en "bevidstgørelse af det sprog vi bruger om køn"

Sprog og ord er generelt i fokus i forløbet, både i det elevmateriale som eleverne har haft mulighed for at arbejde med inden og efter deres besøg, men også i de 3 æstetiske øvelser eleverne skal gennemføre i løbet af deres besøg. Klassen som vi følger, er en 8. klasse og

det er en smule uklart præcis hvor meget de har arbejdet med stoffet inden, men eleverne virker

for det meste åbne og modtagelige overfor det som skal ske. Efter en kort introduktion og velkomst i det gamle rådhus interimistiske garderobe, føres eleverne op ad den rå stentrappe til bygningens 1. sal hvor den tidligere byrådssal danner en imponerende ramme om den første øvelse eleverne skal gennemføre. Det er ikke kun synet af de store gyldne lysekroner i den gamle byrådssal som rammer os til da vi træder ind i lokalet, på gulvet ligger op mod 100 laminerede A-4 ark med forskellige kønnede ord og udtryk. Ord som Casanova og vatpik ligger i en stor cirkel på lokalets gamle lyse trægulv. Et på engang imponerende og overvældende syn for eleverne, som smågriner lidt af de mere ligefremme ord på gulvet som fx luder.

Opgaven for eleverne er nu at vælge et ord hver som de mener de kan forklare, derefter går de sammen i nogle på forhånd inddelte grupper og forklarer hvad de ser som betydningen af deres ord for hinanden. Til sidst gennemgår eleverne med styring fra kulturformidleren, ordene i fællesskab. Det er tydeligt, at ordene og deres betydning giver anledning til både snak og debat eleverne imellem og udover over wow-effekten

ved at se alle ordene, så er det en perfekt måde at rammesætte resten af klassens besøg på KØN.

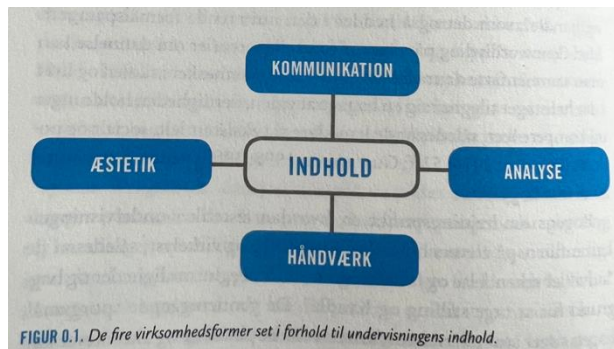
Er vi kønne?

Inden vores besøg på køn, havde vi i praktikgruppen gjort os nogle overvejelser omkring hvad vi ville være særligt opmærksomme på i vores observationer af klassen. Det var egentligt som udgangspunkt lærerens rolle vi ville observere, men som dagen skred frem blev vi alle mere optaget af eleverne og hvordan denne anderledes type undervisning, kunne understøtte læring og fremme nysgerrigheden for stoffet. Det var inspirerende at se, hvordan man gennem forskellige virkemidler og fysiske genstande kunne skabe en mere helstøbt fortælling end klasserummet som udgangspunkt giver mulighed for. Vi gik fra KØN med fornyet viden og forståelse for de mange muligheder den æstetiske læring rummer.

Baggrunden

I folkeskolens formålsparagraf stk 2 står der at folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og rammer for *oplevelse, fordybelse og virkelyst* (Uvm.dk, 2021). Bogen *Oplevelse, fordybelse og virkelyst* (Brodersen, Hansen, & Ziehe, 2020), har til formål at belyse hvordan æstetikken kan influere på elevers *oplevelse, fordybelse og virkelyst*, således at de *udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle* (Uvm.dk, 2021)

I bogen præsenteres en didaktisk model, med fire virksomhedsformer, som skal danne grundlag for ovenstående.

FIGUR 0.1. De fire virksomhedsformer set i forhold til undervisnings indhold.

(Brodersen, Hansen, & Ziehe, 2020)

Modellen lægger op til at *planlægge og integrere æstetiske aktiviteter i samspil med analytiske, håndværksmæssige og kommunikative aktiviteter* (s.20)

Her er det tydeligt at den æstetiske virksomhedsform har en central rolle for den faglige fordybelse. Brodersen mener nemlig at mennesker har et iboende behov for æstetiske oplevelser og udtryk.

Desuden taler forskningsprojekter som blandt andet, Tatiana Chemis studie i danske folkeskoler og Bamford & Winners internationale metastudier ind i *at kunstnerisk skabende arbejde og æstetiske læreprocesser kan rumme et stort dannelses- og læringspotentiale* (Emu.dk, 2021). På baggrund af dette, har vi i vores praktikforløb valgt at have et stort fokus på de æstetiske læringsprocesser.

Ugen der gik

Praktikken var præget af flere omstændigheder. Klassen vi fulgte skulle undervejs prøve kræfter med de *famøse* terminsprøver- og forberedende undervisning hertil. Dette betød at vi som, studerende, kun havde én uge til vores undervisningsforløb. Desuden herskede pandemien fortsat, og satte ligeledes dagsordenen for vores undervisningsuge. Trods små bump på vejen, havde vi fra start en klar idé om at vores undervisningsforløb skulle tage afsæt i vores besøg på KØN. Vi ville udarbejde et undervisningsforløb, der skulle være anderledes end den undervisning vi hidtil havde observeret. Tanken blev således at sammensætte et forløb spækket med æstetiske øvelser med plads til fordybelse og refleksion.

Afprøvning i skolen

I forbindelse med LULAB- projektetets mål med/om *afprøvning af æstetiske læreprocesser i praksis*, har vi gennemført en øvelse med kønnede ord. Forud for øvelsen undersøgte vi muligheden for, sammen med vores klasse at aflægge museet KØN et besøg, men tiden var

knap. Vi forsøgte derfor på fornemste vis, at videreudvikle og nyfortolke nogle af de æstetiske indfaldsvinkler vi så under besøget, KØN. Da eleverne ikke havde mulighed for at opleve kulturinstitutionen på nært hold, blev vi enige om at flytte øvelsen fra det *velkendte* klasserum til et andet rum. Lokations-skiftet fungerede som en slags sceneskift, for på den måde at give eleverne en følelse af at være "på tur" som besøget på KØN ville have givet dem. I rummet, med de kønnede ord som samlingssted og omkringliggende puder, havde til formål at skabe en atmosfære af tryghed og rummelighed. I øvelsen skulle den enkelte elev vælge et ord, de skulle forklare og knytte eventuelle medbetydninger til. De ord, der blev valgt og elevernes kendskab til ordene var vidt forskellige. Det var tydeligt at mærke at eleverne i høj grad og i den forbindelse lærte meget af hinanden og udvekslede viden. Øvelsen fortsat dernæst med kropslig bevægelse i form af 'walk and talk' rotationer (se video) og afslutningsvis dialog.

Hvad så vi

Under øvelsen og de æstetiske aktiviteter oplevede vi øget faglig fordybelse hos eleverne, hvilket for os at se påvirkede elevernes motivation/virkelyst. Vores oplevelse af eleverne under øvelsen taler direkte ind i Peter Brodersen didaktiske model, der påpeger vigtigheden af netop æstetiske aktiviteter.

Opsamling, hvad oplevede eleverne?

Elevernes umiddelbare reaktion, da vi trådte ind i det atmosfærefyldte rum var "Ej har i lavet det?", "Wauw" og "Ej hvor spændende!". Netop de reaktioner i sammenspil med elevernes engagement og fordybende tilstedeværelse, har givet os et klart billede af, hvad æstetiske læreprocesser kan - de kan nemlig noget helt andet, både for os og eleverne. For yderligere at underbygge, hvad æstetiske øvelser kan, fik vi disse ord med på vejen af en elev "Hvorfor laver vi ikke mere af det? Det er jo for fedt!". Elevernes reaktioner og deres respons har givet genklang for os, og inspireret os til fortsat at arbejde med æstetiske og kropslige læreprocesser.

Bibliografi

Brodersen, P., Hansen, T. I., & Ziehe, T. (2020). *Oplevelse, Fordybelse, Virkelyst* (Årg. 2.). Hans Rietzel Forlag.

Emu.dk. (6.. August 2021). *Æstetiske læreprocesser i skolen*. Hentet fra Emu.dk: <https://emu.dk/grundskole/paedagogik-og-didaktik/undervisningsformer/aestetiske-laereprocesser-i-skolen?b=t5-t19-t2650>

Uvm.dk. (2021). *Folkeskolens formålspragraft*. Hentet fra Uvm.dk:

<https://www.uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-maal-love-og-regler/om-folkeskolen-og-folkeskolens-formaal/folkeskolens-formaal>

Titel på øvelsen: Sig det med kønnede ord	
Tid	45 min, afhængigt af hvor mange, som er med i øvelsen
Rekvisitter og rammer	• Der skal bruges et rum med god gulvplads. • En masse kønnede ord skal placeres i en spiral, som eleverne kan sidde omkring. • Evt. puder til at sidde på.
Antal deltagere	Minimum 10 deltagere. Passende til en hel klasse.
Aldersgruppe for deltagere	Udskoling
Velegnet i forhold til fag	Velegnet til dansk
Formål/hensigt	Fremmer ordforståelsen? / fremmer forståelsen af ord og deres medbetydninger i en historisk kontekst?
Beskrivelse Den æstetiske øvelse er udarbejdet under et forløb omkring køn og ligestilling. I øvelsen er der udprintet 84 A-4 ark (antal kan tilpasses), med kønnede ord, herunder både ældre og nyere ord. Ordene er placeret i en spiral, som eleverne skal sidde rundt om. Under øvelsen skal eleverne kunne reflektere og diskutere ordenes betydninger og finde frem til hvilken kontekst de bliver brugt i. Til slut skal de inddele dem i feminine og maskuline ord og derefter i positive og negative ord. 1. Eleverne skal sidde i en rundkreds omkring ordene. 2. Hver elev skal vælge 1 ord de enten har et forhold til, eller kan fortælle noget om. 3. Alle elever skal rejse sig op og gå sammen med sidemanden. Den ene skal stå inderst og den anden yderst. 4. De skal på skift snakke om hvorfor de har valgt ordet og hvad de tænker om det. *De elever som står inderst, skal blive stående, mens dem som står inderst, skal gå videre til næste. Dette fortsætter indtil alle har snakket med hinanden. * 5. Eleverne skal nu sætte sig omkring ordene igen og de skal på skift fortælle, hvorfor de har valgt ordet. 6. Der laves 2 stationer - feminin og maskulin. Eleverne skal placere sig i den station som de mener deres ord relaterer sig til. 2 7. Ud fra den feminine og maskuline station inddeles der 2 yderligere stationer – Positiv og negativ. Eleverne skal nu placere sig i den station de mener deres ord relaterer sig til. 8. Eleverne skal igen sidde rundt om ordene og der tages nu en opklarende snak omkring ordene. Var der noget som overraskede dem? Bruger man stadig ordet i dag? Evt. en runde hvor eleverne spørger ind til nogle af de andre ord, som ikke er blevet valgt.	
Variation	Man kan med fordel lave øvelsen udenfor klasserummet. Evt. i et grupperum, eller udenfor hvis vejret er til det.
Tips og særlige opmærksomheder	Det er en god ide at være meget tydelig og struktureret under øvelsen. Da øvelsen primært foregår gennem dialog, kan der forekomme larm og forvirring. Inden øvelsens start kan læreren komme med en disclaimer - Eleverne gøres desuden opmærksomme på at holde den gode tone, da nogle af ordene er grimme og kan bruges som skældsord.
Videolink	https://www.youtube.com/watch?v=dNeUBxyl0kI

Et sted, hvor børn og unge bliver til nogen i stedet for noget

Teaterskolen Kastali'a er et sted, hvor børn og unge har mulighed for fri og kreativ udtrykkelse uden skæve blikke. På Kastali'a er der plads til alle og børnene bidrager lige så meget til det som de voksne. Det er et sted, hvor fokus er at blive til nogen i stedet for noget.

af Sidse-Marie Gaedt Larsen, Julia Wawrzyniak & Camilla Kofod Andersen

(Kendetegnet for Kastali'a - teaterskolens ikon)

Opmærksomheden bør rettes mod de æstetiske læringsprocesser i folkeskolens undervisningen. Børn skal blive til nogen, ikke noget. For at gøre et forsøg på det, har vi i den forbindelse deltaget i et projekt, kaldet LuLab. Læreruddannelsen som udviklingslaboratorium. Her har vi været ude at besøge teaterskolen kastali'a, hvor der både er blevet fortalt og ikke mindst vist, at teaterskolen er et sted, der styrker deltagernes selvværd, nærvær og ikke mindst deres sammenhold.

Undervisning og æstetiske læringsprocesser

Ordet æstetik er af græsk oprindelse og betyder: at fornemme, føle eller sanse noget. (Ordnet.dk) Det er det, vi tager udgangspunkt i, når vi taler om æstetik i undervisningen. Ved at arbejde med sanseindtryk kan vi nemlig give eleverne en æstetisk oplevelse, der giver vækst for både nysgerrighed og læring (Brodersen, 2020)

En væsentlig begrundelse for at bringe denne form for læring ind i undervisningen ligger i folkeskolens formål §1 stk. 2:

Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle. (Undervisningsministeriet, 2021)

Da folkeskolen er en stor del af vores liv, er det vigtigt, at eleverne har mulighed for, som folkeskoleloven siger at opleve, fordybe sig, få virkelyst og få muligheden for at udvikle erkendelse og fantasi. Eftersom, at to elever ikke er ens, er det interessant at gøre brug af de æstetiske læreprocesser i undervisningen. I denne undervisningsform stilles der krav til at læreren som udgangspunkt skal inddrage eleverne i selve processen. Ved æstetiske læringsprocesser handler det ikke kun om at overføre viden fra lærer til elev, men også om, hvordan undervisningen kan tilrettelægges således, at eleverne inddrages, så undervisningen derfor lever op til folkeskolens formål §1 stk. 2

Ved at være en del af LuLab-projektet har vi fået øjnene op for vigtigheden af æstetik som et begreb i både undervisningen og tilgangen til den.

Vi har ved hjælp af LULAB-projektet fået kendskab til en masse forskellige eksterne læringsrum. Blandt andet teaterskolen Kastali'a, hvor fokus har været på at børn skal blive til nogen ikke til noget. Her har vi igennem vores besøg på teaterskolen Kastali'a og snak med stifteren, Lisbeth Nielsen fået en

masse ideer til, hvordan vi bringer teaterskolens undervisningsformer ind i folkeskolen, præcis som nogen af teaterskolens elever også ønsker.

Samarbejde og fokusområde

Vi har samarbejdet med kulturinstitutionen Teaterskolen Kastali'a.

Kastali'a er en teaterskole placeret i Underværket i Randers, nord for Aarhus, som gør brug af de æstetiske læringsprocesser i deres praksis.

(Underværket på Stemannsgade, i Randers)

Stifteren af teaterskolen, Lisbeth Nielsen, udtaler, at de på teateret gør brug af æstetik, eftersom de sætter stor fokus på, at man lærer gennem brugen af følelser og sanser. Målet med at stifte Kastali'a var at skabe et sted, hvor børn og unge bliver til nogen i stedet for noget. (Kastali'a)

På Kastali'a har man et ønske om, at børnene på stedet udvikler deres personlige, sociale og kunstneriske kompetencer, ved at bruge dramaets særlige udtryksform. Deltagerne vil opleve et frirum, møde nye venner, blive introduceret til teaterkulturen - og opdage nye måder at forstå sig selv og andre på.

(Opholdsrummet på kastali'a. Det sted, hvor vi mødtes med stifteren af kastali'a, Lisbeth Nielsen)

Mødet med Kastali'a's børn og unge

Pigerne vi mødte på Kastali'a havde strikket et teaterstykke sammen på baggrund af en af pigernes bog, Natkjolen. Teaterstykket pigerne arbejdede på handlede derfor om at drømme. Nogle drømmer om at blive skuespillere, andre om at rejse og om at blive glad eller fri for angsten.

Mange, af de børn og unge vi mødte på Kastali'a, som har sin daglige gang på teaterskolen, har nogle særlige eller personlige udfordringer. Her på stedet kan mange af dem finde sin rette plads og de, som gør det, udtaler, at de ønsker, at andre børn og unge i folkeskolen kan opleve netop det. De ønsker desuden selv, at praksissen fra teaterskolen vil kunne tages med ind i deres undervisning i folkeskolen. Teaterskolen giver børnene lov til at bidrage til undervisningen, ofte vælger de selv, hvilket teaterstykke der skal strikkes sammen til sæsonens forestillinger.

Pigerne vi mødte på Kastali'a siger selv, at de får mere selvtillid af at gå til teater. At de lærer at være ligeglade med hvad andre tænker, og de lærer at samarbejde med hinanden. Ingen ser skævt på hinanden og de kan derfor udtrykke sig frit og kreativt på teaterskolen. De nævner også, at de er en anden her på teaterskolen end henne i folkeskolen. Her på teaterskolen er de sammen med børn og unge med samme interesse som dem selv, som gør, at man ikke er bange for at skille sig ud her på Kastali'a - her er plads til forskellighederne.

(Kastali'a's pigehold i alderen 12-14 år, under forberedelser til et teaterstykke om drømme, der baseres på en af elevernes bog "Natkjolen")

Fra teaterskolen til folkeskolen

Vi har i en 6.klasse på Skødstrup Skole undervist eleverne i de 24 styrker gennem et skræddersyet undervisningsforløb. Formålet med at undervise eleverne i netop de 24 styrker var, at eleverne skulle få øjnene op for hvad de selv kan i et fællesskab og hvad alle andre bidrager med. De 24 styrkekort handler kort sagt om, at hvert kort har en styrke. Dette kan f.eks. være mod eller tålmodighed (disse kort kan findes på Triv Nu). Med afsæt i LUBAB-projektets mål om at afprøve æstetiske læreprocesser i praksis, har vi gennemført nogle øvelser med klassen. Vi brugte æstetiske læreprocesser i forløbet for at skabe undervisningsdifferentiering med et håb om, at det også ville fange nogle af de elever, som normalt har koncentrationsbesvær.

Nogle af de øvelser, vi havde med, var blandt andet, at eleverne skulle gå på opdagelse i hinandens fokusstyrker, ved at arbejde med dem i forskellige små fysiske øvelser. Øvelserne var en god og sjov måde at øge elevernes forståelse for styrkerne og

hinanden. Øvelserne vi havde medbragt, var fra tryk- og psykiatrifondens forløb - TRIV NU. Vi har valgt at køre Trygfonden og Psykiatrifondens forløb TRIV NU, for at fremme trivslen i klassen som helhed. Triv nu er et forløb der kan opbygge trivslen for alle i klasserummet, det kan styrke klassens fællesskab, forbedre deres relationer i klassen, øge elevens engagement og selvværd og forebygge mistrivsel i klassen.

Nogle af øvelserne havde vi set på kastali'a. Dermed kunne vi se en sammenhæng. Eksempelvis skulle man i en af øvelserne lukke øjnene, to og to, og forsøge at hoppe samtidig.

Eleverne viste en stor interesse i øvelsen. I nogen af grupperne gik der næsten sport i det, de kunne næsten ikke få nok af øvelseskortene, og stod det til eleverne, ja så tror vi de var fortsat til de havde været alle de valgte øvelser igennem. Der var stort engagement ved øvelserne. Eleverne gik til øvelserne med en stor oplevelse, fordybelse og virkelyst (Peter Brodersen) Præcis som vi håbede, med valget af denne øvelse.

Litteraturliste

Brodersen, P. (2015). Oplevelse, fordybelse og virkelyst. København: Hans Reitzels Forlag.

Undervisningsministeriet. (2006). Folkeskolens formålsparagraf.

Trivnu. (2022). Unikt styrkebaseret trivselsforløb

Trivnu. (2022) Styrkekort - mellemtrin

Ordnet. (2022). *Æstetik*

Teaterskolen Kastali'a. (2022). Teaterskolen Kastali'a

Æstetisk øvelse

Titel på øvelsen: Styrkekort	
Tid	Hvor lang tid tager øvelsen? 15-30 minutter
Rekvisitter og rammer	Øvelsen kræver god plads og kan derfor både laves indendørs og udendørs. Laves den indendørs kræver det godt med gulvplads, da der skal være plads nok til at boltre sig på. Til øvelsen bruges styrkekort fra Triv Nu forløbet, som er lavet i samarbejde med trygfonden og psykiatrifonden.
Antal deltagere	Øvelsen strækker sig fra fire personer til otte personer. Dog er øvelserne giver det noget til øvelserne, hvis man er flere end fire i hver gruppe.
Aldersgruppe for deltagere	Aldersgruppen for forløbet, der er kørt i samarbejde med de æstetiske læreprocesser, er rettet mod mellemtrinnet, men kan sagtens tilpasses andre aldersgrupper. I dette tilfælde er aldersgruppen derfor 4-6. klasse.
Velegnet i forhold til fag	Øvelserne er specifikt velegnet til det trivselsforløb vi har kørt med 6.A i praktikken. Dog er alle øvelserne ikke kun rettet mod trivsel, meget af det er teambuilding og vil sagtens kunne bruges i andre fag. Eksempelvis som "brain breaks"
Formål/hensigt	Formålet var i dette tilfælde at gøre eleverne i 6.A mere trygge ved hinanden. Lærer dem at samarbejde med klassekammeraterne. Øvelserne fremmer elevernes kreativitet, deres samarbejde.

Beskrivelse

Eleverne har i dansk, med os, lavet et Triv Nu forløb lavet af trygfonden og psykiatrifonden. Her har vi sammen med eleverne lært om de 24 styrker, og i den forbindelse har vi kørt nogle øvelser med dem, hvor de bruger de 24 styrker.

- Eleverne deles i grupper (minimum fire og max otte personer)
- Eleverne får udleveret styrkekort (se eksempel)
- Eleverne udføre opgaven på styrkekortet
- Når eleverne synes de har gennemført opgaven på styrkekortet, udleveres et nyt styrkekort, indtil tiden er gået

RETFÆRDIGHED

Stil jer i en rundkreds og hold hinanden i hænderne. Forsøg nu at "vende vangen ud af cirklen", så alle kommer til at stå med ryggen ind mod cirkelens midte. Grebet må ikke slippes.

Variation

En ændring ved den udførte øvelse, kunne være at grupperne udføre øvelsen en gruppe ad gangen, mens resten af grupperne ser, hvordan øvelsen kan udføres.

Øvelserne kan også sagtens udføres af andre aldersgrupper. Det er i forløbets tilfælde aldersbestemt, men alle kan lave dem.

Tips og særlige opmærksomheder

Øvelsen egner sig til alle tider på dagen. Øvelsen er både god som "starter" først på dagen, "Brain breaks" midt på dagen og som "afslutning" sidst på dagen.

Hvis øvelsen udføres indendørs er det bedst med adgang til et stort lokale, et lokal, hvor det ikke bliver nødvendigt at flytte både borde og stole for at få plads på gulvet. En hal, en, gymnastiksal eller et andet stort fælles område kan derfor foretrækkes.

(24 styrker

<https://trivnu.dk/sites/psykiatrifonden.dk/files/media/document/Styrkekort%20-%20melletrin.pdf>)

Videolink til praktisk demonstration

<https://drive.google.com/file/d/1WY2YEL3X48sEXs5okEZTcS-29S3ubaDx/view?usp=sharing> .

Fra renæssancefyrrer til tingseventyr

Af Mads Abildsten, Olivia Potter Makhoul og Jane Carslund Bach Andersen

At træde ind i en forhistorisk setting som Gammel Estrups herregårdsmuseum, hvor alt lige fra tøj til interiør og skriveredskaber er som et øjebliksbillede taget ud af renæssancen, skaber rig mulighed for igangsættelse af æstetiske læreprocesser. Disse omgivelser skaber muligheder for både at visualisere og interagere samtidig med, at man opnår viden omkring fortidens historie.

Velkommen til fortiden

Da vi, på en sensommerdag midt i september, trådte igennem herregårdsparken på de gamle støvede brosten, var vi med ét taget tilbage til 1500-tallet. Her mødte der os bygninger fra en forsvunden tid, og vi drog hen ad en lang passage, hvor den store herregård, Gammel Estrup, som ligger lidt udenfor Auning i Østjylland, ventede os. Her blev vi budt velkommen af en ung, energisk og velklædt adelsmand iført hvide strømpebukser, sorte puffedes benklæder og en guldkæde om sin hals. Dette var museumsdirektør og formidler, Anders Sinding, som dagligt påtager sig forskellige roller på sine rundvisninger, og det var ham vi skulle indgå i et samarbejde med.

Gammel Estrup er Danmarks herregårdsmuseum. Museet har eksisteret siden 1930 og arbejder både med bevaring og udvikling af herregården Gammel Estrup og med forskning i og formidling af de danske herregårdes historie generelt. (Gammelestrup.dk)

Aktiv læring og elevdeltagelse

Museumsdirektøren introducerede os for dagens program, og vi blev præsenteret for de to 6. klasser, som vi skulle følge resten af dagen. De var midt i et historieforsøg om renæssancen, og skulle derfor på ekskursion til Gammel Estrup for at få et autentisk indblik i denne tidsperiode. I løbet af dagen vekslede eleverne mellem dialogbaseret undervisning, rollespil og værkstedsaktiviteter (Gammelestrup.dk).

Først startede vi med at følge en rundvisning sammen med eleverne med museumsdirektøren, Anders, i spidsen. Denne rundvisning var en kombination af formidling fra Anders og dialoger med eleverne, hvor de kunne stille opklarende spørgsmål. Vi bemærkede at eleverne blev fanget af det æstetiske ved udsmykningen af rummene, men det stod hurtigt klart, at størstedelen af eleverne havde svært ved at opretholde koncentrationen grundet den manglende elevdeltagelse. Der opstod hurtigt uro, og undervejs begyndte mange at snakke i krogene, forstyrre hinanden og larme. Dog skete der straks en forandring, da Anders sendte flere forskellige beklædningsgenstande på runde, så eleverne kunne se, føle og prøve dem på. Det blev her tydeligt, at genstandene var med til at tydeliggøre perioden og hermed fremme elevernes interesse for dagens undervisning.

Efter rundvisningen skulle eleverne indgå i en værkstedsaktivitet, der fandt sted i et gammelt klasselokale nær herregården. Her skulle de afprøve deres skrivekundskaber, som man gjorde det i den pågældende tidsperiode. De fik præsenteret skriveredskaber bestående af blæk og fjerpen, hvor de skulle lære at skrive deres navne. Her var elev-deltagelsen høj, og vi

fornemmede hurtigt at alle elever var aktive og interesserede sig for aktiviteten. Det blev tydeligt hvordan den æstetiske og sanselige tilgang til netop denne aktivitetsform vækkede en stor interesse hos børnene, da de havde nogle konkrete genstande til at forstå fortidens historie.

Dette engagement blev yderligere bekræftet, da eleverne dernæst skulle udenfor på gårdspladsen og prøve at fægte, som man gjorde tilbage i tidsperioden. Her fik de en demonstration af fægteteknik og blev undervist i gammel skik, hvorefter de to og to på skift skulle give sig i kast med at fægte imod hinanden med kæppe mens resten af klassen skulle heppe. Denne gang fik eleverne rekvisitter, og deres kroppe kom i bevægelse, og vi fornemmede at denne form for aktiv læring vækkede stor begejstring hos eleverne. I det store hele var det, der gjorde størst indtryk på os efter dagens aktiviteter effekten af, hvordan man gennem genstande, visuelle udsmykninger og sansninger kan fortælle en historie. Dette har skabt inspiration til vores æstetiske øvelse, som vi bragte ind til klasselokalet i løbet af vores praktikforløb.

Museumsinspektøren, Anders Sinding, forklarer eleverne og deres lærere om dagens program på gårdspladsen ved Gammel Estrup. Foto: Mads Abildsten

Æstetiske genstande

Ifølge Peter Brodersen kan æstetisk læring kendetegnes ved situationer, hvor eleverne skal fornemme og sanse. En af de måder æstetikken kan komme til udtryk på, kan være gennem genstande og indtryk fra udefrakommende hverdagsæstetiske udtryk (Brodersen, 2017). Ud fra vores oplevelse på Gammel Estrup, har vi især haft fokus på den æstetik, der kommer til syne ved genstande og udtryk i verden.

Æstetiske genstande adskiller sig fra brugsgenstande eller mekaniske genstande. Først og fremmest er en æstetisk genstand ikke et specifikt formål, da det ikke skal bruges til noget bestemt. Her vurderes den æstetiske genstand på dens egen indre kvalitet og udfra hvilke følelser det vækker hos det enkelte menneske (Brodersen, Hansen & Ziehe, 2020. s. 33). Et eksempel på denne form for æstetik kan være alt fra en solopgang ved Vesterhavet, et stykke musik eller et arvestykke gemt i sin mormors smykkeskrin. Ifølge Brodersen findes der tre forskellige former for æstetiske genstande.

- a) *Genstande med værkkarakter:* eksempelvis klassiske kunstværker, musik, dans, poesi, computerspil, beklædningsgenstande, tatoveringer, håndværk, dekorationer på væggen mm.
- b) *Genstande uden værkkarakter:* Eksempelvis et mål i en fodboldkamp, et matematikstykke eller et vellykket forsvar i et skakspil mm.
- c) *Genstande fra naturen uden værkkarakter:* eksempelvis en smuk udsigt, en mild blæst på en lun sommerdag eller duften af tang ved havet mm.

(Brodersen, Hansen & Ziehe, 2020. s. 34-35)

De æstetiske genstande, som Gammel Estrup gjorde brug af, var hovedsageligt *genstande med værkkarakter*, som alle havde det formål at give de besøgende et øjebliksbillede af den gamle herregårds historie. Vi vurderer, at det bl.a. var disse elementer der var med til at styrke

elevernes forståelse for undervisningsforløbet om renæssancen.

H.C. Andersen og tingseventyr

Under vores besøg på Gammel Estrup observerede vi, hvordan genstande kan være med til at fortælle historier, og hvilken indflydelse sansningerne herigennem kan have på udfaldet af elevernes læring. Dette inspirerede os til vores æstetiske øvelse, som vi afprøvede i en 5. klasse i løbet af vores praktikforløb. Denne øvelse strakte sig over en lektion af 45 minutter i en af klassens dansktimer. Vi havde gennem samtaler med vores praktiklærer og vores egne observationer i klasserummet, erfaret at vores 5. klasse var særligt interesseret i at skrive historier. Derudover havde klassen for nyligt haft et forløb om eventyr, hvor de havde lært om genrekoderne og øvet sig i højtlesning. Udfra oplevelsen på Gammel Estrup og vores forforståelse om klassens styrker og interessefelt, tænkte vi at det ville være oplagt at vores æstetiske øvelse skulle omhandle tingseventyr. Eventyrgenren indeholder både elementer fra vores æstetiske observationer på Gammel Estrup i form af betydning for genstande i en historisk sammenhæng, samt elementer fra klassens tidligere undervisningsforløb.

Da vi skulle udføre vores æstetiske øvelse, havde vi på forhånd bedt eleverne om at tage en lille genstand med hjemmefra. Vi startede med at præsentere dem for tingseventyret "Kærestefolkene", som er en af H.C. Andersens mange eventyr. Vi valgte at vise eleverne eventyret fra tegnefilmsserien "Der var engang...", hvor de største af H.C. Andersens eventyr er animeret (Dam, 2004). Herefter snakkede vi med eleverne om, hvilke genretræk der kendetegner tingseventyr og derefter læste vi højt fra vores eget tingseventyr, som vi havde medbragt som eksempel på opgaven. Dernæst blev det elevernes tur til at skrive deres egen fortælling med udgangspunkt i deres medbragte genstand, og til sidst skulle de læse deres historier op for hinanden i deres læringsgrupper, som bestod af fire elever pr. gruppe. Eleverne tog godt imod øvelsen, og de deltog aktivt i processen. Da vi var færdige spurgte vi i

plenum, hvordan de syntes det havde været. Til det svarede de, at de syntes, det havde været sjovt at skulle personificere en genstand og skabe en historie ud fra de genretræk, de fik bygget ovenpå deres forrige forståelse for eventyrgenren. Vi observerede ligeledes, hvordan den æstetiske tilgang til undervisningen kan være med til at styrke kreativiteten og fantasien ved hjælp af ens sanser.

Litteraturliste

Gammel Estrup (u.å) Undervisningsforløb på Gammel Estrup

<https://gammelestrup.dk/undervisningsforlob/>

Brodersen, P. (2017) Kvan, tidsskrift for læreruddannelse og skole. 37. årgang

Brodersen, P. Hansen, T. I. & Ziehe, T. (2020) Oplevelse, fordybelse og virkelyst - et æstetisk perspektiv på undervisning, Hans Reitzel

Jørgen Dam, Der var engang: kærestefolkene (2004), TV2play

<https://play.tv2.dk/programmer/boern/boerneserier/hc-andersens-eventyr/kaerestefolkene-73834>

Titel på øvelsen: “Tingseventyr - skriveøvelse”		
Tid	Øvelsen tager omkring 45 minutter i alt, ca. 20 minutters skriveøvelse	
Rekvisitter og rammer	Rekvisitter: Computer, lille ting medbragt hjemmefra Rammer: kan foregå alle steder, både ude og inde, rolige omgivelser, evt. stille baggrundsmusik, lyde mm.	
Antal deltagere	Øvelsen kan udføres uanset deltagerantal. Lige fra en elev til en hel klasse	
Aldersgruppe for deltagere	10+	
Velegnet i forhold til fag		Danskfaget ville være oplagt, da det talte ind i eventyrgenren
Formål/hensigt	Fremme kreativitet, personificering af genstande, styrke fortællerevne/skriveevne, genrekendskab	
Beskrivelse <i>OBS: Et par dage før øvelsen skal finde sted, skal eleverne informeres om, at de skal medbringe en lille ting hjemmefra, som de skal skrive en historie om</i> 1: Eleverne bliver præsenteret for et tingseventyr af H.C.Andersen i form af en kort tegnefilm. I vores tilfælde afsnittet “kærestefolkene” af H.C.A i serien “Der var engang...”, som man kan finde på TV2 Play 2: Underviseren tager en snak med eleverne, om hvad de så og hvilke genretræk der kendetegner tingseventyr 3: Evt. Underviserne præsenterer et eksempel på egen medbragte ting og tingseventyr 4: Eleverne får ca. 20. minutter til at skrive deres eget tingseventyr ud fra fri fantasi 5: Evt. højtlesning for hinanden i små grupper ca. 10 min		
Variation	Øvelsen kan også blive skrevet i hånden, eller man kunne have lavet en tegneserie som tingseventyr i stedet for. Man kunne også have skrevet tingseventyret sammen to og to, og skrevet en historie hvor begge elevers genstande blev repræsenteret	
Tips og særlige opmærksomheder	Man kan skrue op og ned for benspænd, faglighed og variere øvelsen på mange forskellige måder alt efter aldersgruppen. En god ide kan være at komme med flere forskellige eksempler indenfor forskellige modaliteter	
Videolink til praktisk demonstration	https://youtube.com/watch?v=XWe2ROJA080&feature=share	

Lyskæder, duftaromaer og pejs på smartboardet

- når fremstilling og sanseindtryk skaber æstetisk læring

Af Therese Trans Nielsen og Kirstine Kramer Lau

Slår man æstetik op i en ordbog, vil den forklare æstetik som en *“kvalitet ved noget som behager, tilfredsstiller eller på anden måde opløfter sanserne eller sindet”*. (Ordbog, 2022)

Æstetiske læreprocesser i skolen handler om, at eleverne bruger deres fantasi, kreativitet og formsproglige kompetencer til at skabe udtryk af faglig, personlig eller dannelsesmæssig art. Kort fortalt, at elevernes indtryk omformes til udtryk.

LULAB - kort fortalt

De æstetiske læreprocesser står i kontrast til den traditionelle måde at undervise, hvor lærerens rolle er at overføre viden til eleven. Det er denne proces som er afsæt for LULAB-projektet, hvori vi har været deltagende.

LULAB står for *“Læreruddannelsen som udviklingslaboratorium”*. I LULAB samarbejder undervisere, studerende og andre relevante samarbejdspartnere om at udvikle, undersøge, afvikle og evaluere nye undervisningsmetoder og arbejdsformer i læreruddannelsen, som skal gavne både de studerendes læring og til sidst også eleverne i skolen. Projekterne i LULAB er kendetegnet ved at være en øvebane for eksperimenter, med læreprocesser som skal udvikle alle deltagende.

Med afsæt i LULAB-projektet, er vi blevet sat i forbindelse med Museum Østjylland i Randers, og med dem, er vi indgået i et projekt omhandlende æstetiske læreprocesser.

Den eksterne inspiration - Museum Østjylland

Da vi besøgte Museum Østjylland i Randers, som er et kulturhistorisk museum, mødte vi et tværfagligt forløb, hvor identitet og iscenesættelse var i højsædet på tværs af

kultur, historie og samtid. Her samarbejdede Museum Østjylland med både Randers Bibliotek og Randers kunstmuseum for at skabe et undervisningsforløb for 7-9. klassetrin.

Dagen startede på Museum Østjylland hvor vi sammen med eleverne bl.a. fik et indblik i, hvordan man gennem flere forskellige tidsperioder har fremstillet sig selv. Eleverne var blevet bedt om at tage 3 ting med hjemmefra, som ville være gode til at beskrive den samtid vi lever i.

Eleverne skulle efter fremvisningen af museet selv, med de 3 medbragte ting, konstruere deres egen udstilling i form af et stillbillede. Dette gjorde man for at drage parallel mellem tid og identitet.

På kunstmuseet blev eleverne præsenteret for en række malerier og skulle sammen gennemgå og analysere malerierne og derved få en bedre forståelse af, hvordan diverse mennesker er portrætteret indenfor kunstens verden. Dette gik godt i spænd med temaet om identitet og selvscenesættelse, som allerede var lagt for dagen.

På biblioteket fik de en kort fremlæggelse om, hvordan ungdommen fremstiller sig selv på de sociale medier. Her så de en dokumentar, som fik dem til at tage stilling til, hvordan de selv havde det med sociale medier. De fik stillet opgaven at skulle tage et selfie på biblioteket til deres veninde, et til deres crush og et til deres mor, for at finde ud af, hvor stor forskel der er på, hvordan vi fremstiller os selv, alt afhængigt af, hvem vi står overfor. Denne øvelse gav god anledning til at snakke om

hvordan vi fremstiller os selv på de sociale medier. Det var tydeligt at mærke, at dette var noget eleverne kunne forholde sig til og havde interesse i.

Med fremstilling i højsædet

Med udgangspunkt i det vi har set ved vores samarbejdspartner, har specielt konceptet med fremstilling vakt vores interesse. Vi oplevede at eleverne var særligt glade for at fremstille egne fortolkninger og løsninger på opgaverne, som man så det ved fremstillingen af stillbillede på Museum Østjylland og selfie-opgaven på Randers Bibliotek. Derudover var det tydeligt for os at se, at eleverne var begejstrede over at se hvad deres klassekammerater havde udarbejdet. Vi er blevet inspireret af ideen om fremstillingen af det færdige produkt, hvilket vi har valgt at trække tråde til i vores praktik. Gennem uformelle samtaler med eleverne vi fulgte på Museum Østjylland, blev det også klart at de nød at blive revet ud af de faste rammer som et normalt klasseværelse udgør. De synes det var fedt at prøve noget nyt, og virkede oprigtig motiverede af de forskellige opgaver. Netop denne begejstring og motivation prøvede vi at vække i den 4. klasse vi fulgte under vores praktikforløb.

Når inspiration bliver til praksis

Den opgave vi stillede vores 4. klasse var at skrive dagbog over en fiktionsbog, som om de

var hovedrollen. Vi fortalte eleverne at dagbogen skulle munde ud i et færdigt produkt, og at det skulle fremvises for resten af klassen. Produktet i dette tilfælde tog form i dagbogen, og fremvisningen var en højtlesning, hvor eleverne selv vælger et udsnit fra deres dagbog, de er trygge ved at læse. Denne fremvisning tager afsæt i vores oplevelser på Museum Østjylland. Noget andet vi var inspireret af, var også at tage eleverne ud af de faste rammer klasseværelset byder på. Dette gjorde vi med afsæt i de udtalelser vi oplevede fra eleverne på Museum Østjylland, hvor eleverne gav udtryk for at luftforandring var rart. Med de rammer og remedier vi havde til rådighed på vores praktikskole, forvandlede vi deres klasseværelse til et hyggeligt og varmt rum, med stearinlys, puder, tæpper, lyskæder, duftaromaer, og pejs på smartboardet. Dette for at stimulere dem sanseligt både gennem syns-, lugte- og følesansen. Med henblik på æstetisk læring gjorde vi meget ud af at få sanserne i spil. Vi satte os i en pædagogisk rundkreds og lod højtlesningen gå på tur. Med denne ændring af klasselokalet prøvede vi at skabe en form for stedbaseret læsning. Udover de uformelle samtaler med eleverne fra Museum Østjylland, er der ved Dorte Vang Eggersens deduktive feltstudier i grundskolen påvist, at stedbaseret læsning, kan skabe et andet rum, som kan fremme børns motivation for læring, deres trivsel og relationer og kreativitet. (Eggersen, 2019) Intentionen med vores stedbaserede læsning var, at visualisere hvordan der kunne skabes et trygt og varmt rum omkring dagbogsskrivning. Denne praksis skulle skærpe en dobbeltrettet opmærksomhed på, hvordan genren og rummet kan gå hånd i hånd. Det valgte sted skal gerne afspejle sig i den litteratur man præsenteres for. I det litteraturen vi tog i brug, var elevernes dagbøger, skulle rummet og stemning også antyde at dagbogen er et privat og trygt sted. Vi har med disse virkemidler og inspirationskilder skabt et æstetisk læringsrum, med fokus på stemning og sanser for at skabe bedre læring.

Klasserummet efter forvandlingen

Når indtryk bliver til udtryk

Allerede da eleverne kom ind i lokalet var de begejstrede for dets forvandling. Resultatet af vores æstetiske undervisningssekvens udmundede i begejstring og højt deltagelsesniveau. Vores tiltag vakte elevernes nysgerrighed på en ny måde. De var meget opmærksomme på deres omgivelser, uden at det stjal opmærksomheden fra selve

aktiviteten. Vi oplevede at de æstetiske omgivelser virkede understøttende for opgaven i sig selv. Vi oplevede børn som holdte koncentration og lyttede til hinanden. Æstetiske tiltag som disse, vil vi tage med os fremover.

Litteraturliste

Eggersen, D. V. (19. Januar 2019). *Noget andet i stedet. 'Stedbaseret læsning' som litteraturpædagogisk metode i grundskolen*. Hentet Februar 2022 fra ucviden.dk: <https://www.ucviden.dk/da/projects/noget-andet-i-stedet-stedbaseret-l%C3%A6sning-som-litteraturp%C3%A6dagogisk>

Ordbog, D. D. (24. Februar 2022). *Den Danske Ordbog - æstetik*. Hentet Februar 2022 fra ordnet.dk: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=%C3%A6stetik&tab=for>

Titel på øvelsen: Stedbaseret dagbogs-højtlesning	
Tid	Kommer an på antal deltagere og hvor lange teksterne er.
Rekvisitter og rammer	Vi gjorde brug af et alm. Klasserum og gjorde det hyggeligt. Vi brugte lyskæder, stearinlys, tæpper, puder og aromadufte. Vi slukkede lyset og tændte en pejs på storskærm.
Antal deltagere	Fra 10-30
Aldersgruppe for deltagere	Fra 4. klassetrin
Velegnet i forhold til fag	Dansk, dagbogsskrivning og oplæsning
Formål/hensigt	Kendskab til dagbogsgenren, fremmer elevernes fremstillingskompetence, fantasi og kreativitet, samt øvelse på højtlesning og fremvisning.
Beskrivelse: Eleverne har i de foregående timer udarbejdet en dagbog med tekst og tegninger de selv har lavet, ud fra en fiktionsbog de læser på klassen, hvor de sætter sig i hovedpersonens sted. Denne skal nu læses højt for resten af klassen, samt præsenteres med selvkreeret forside. Dette gøres på tur, og der er fokus på en tryk højtoplevelsesoplevelse. • Inden eleverne ankommer til klasseværelset, har lærerne indrettet rummet. • Eleverne ankommer til klassen med deres færdiggjorte fiktionsdagbog. • Sætter sig i rundkredsen, som er angivet af puder og tæpper. • Eleverne læser på skift deres fiktionsdagbøger højt. • Efter at hver elev har læst op, klapper man anerkendende.	
Variation	Denne stedbaserede højtlesning kan foregå alle slags steder, som forholder sig til den litteratur der arbejdes med.
Tips og særlige opmærksomheder	Hvordan eleverne må anerkende de andre klassekammerater - er det fx med klap eller knips? Vær opmærksom på, om eleverne er trygge oplæsningen, hvis ikke, hjælp til.
Videolink til praktisk demonstration	https://youtu.be/bohzUPywwqw

Opbygge en reklame af Legoklodser

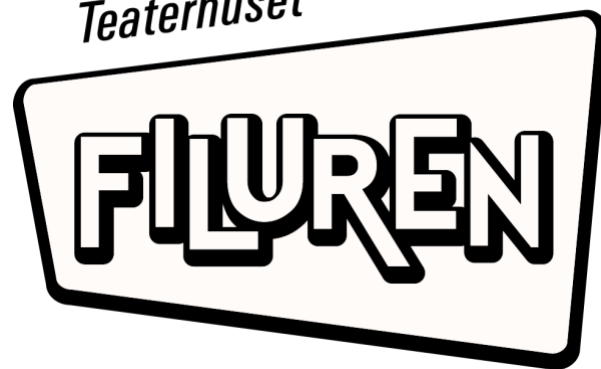
Af Frederik Udengaard Toft

Vores æstetisk projekt har taget del i et forløb, som vi lavede med en 7. klasse, omkring reklamer i levende billeder. I vores æstetikprojekt har det bærende været en øvelse med Lego, som eleverne skulle bruge til at opbygge det, som de forbinder med et brand. Vi har i forløbet været meget optaget af elevernes fantasi og kreativitet til, at kunne opbygge det, som de sætter i forbindelse med reklamen igennem Lego. Opgaven skal de lave i deres læringsgrupper, der i antal cirka er 4-5 i hver gruppe. Vi valgte lige netop Lego som det kreative aspekt i øvelsen, fordi det er et brand, som bygger på kreativitet. Derudover er det også et af Danmarks største brands på verdensplan.

Vi har under forløbet været på besøg i teaterhuset Filuren. Filuren er en kunstskele for teater og dans for børn og unge (Filuren 2021). Vi fik lov til at følge dem under et besøg på en skole, hvor vi observerede dramapædagogik med en 4. klasse. Her blev der lavet tømmerflådelegen, som er en opmærksomhedsleg. Eleverne skulle også danne fem grupper, dem skulle de danne uden at tale, altså primært igennem forståelsen i at aflæse rummet og deres kropssprog. For at der skulle være endnu et twist, så skulle der både være piger og drenge i hver gruppe. Igennem det besøg blev vi optaget af den fordybelse, som eleverne har når de laver noget kreativt. Drama imødekommer ifølge Bennye Astring og Merete Sørensen, både fantasi, krop og følelser, for at lege, for at blive set, spejle sig i andre, udtrykke sig både sprogligt og kropsligt. (Jensen K.F. & Nielsen A.M. 2009, s. 89).

Teaterhuset

Branding gennem kreativitet

Vi ville igennem vores undervisningsforløb gerne gøre eleverne opmærksomme på begrebet branding og brands i det hele taget. Vi ville med øvelse gøre eleverne opmærksomme på, at det, som de typisk ser i reklamer er en måde, for virksomhederne at pleje, deres brand på. I vores forløb fremviste vi dem en OK reklame. I Denne reklame følger en fiktiv brydeklub, som ikke

længere kan komme i bad grundet dårlige forhold i lokalsporten. På denne måde vælger OK at skabe et brand om sig selv, som dem der hjælper de små foreningsliv. De nævner ikke, at de sælger fossile brændstoffer.

Det vi ville vise dem igennem deres Legobyg var, at de byggede et brand, som de kan huske de har set i en reklame. Det er vigtigt for eleverne, at vide, at branding er med til at skabe en bestemt identitet især hos unge mennesker (Faktalink 2020).

Bygge en reklame i Lego

Da vi skulle finde den æstetiske øvelse til vores undervisningsforløb, som skulle omhandle reklamer, synes vi det var svært at finde en øvelse, som også skulle indeholde drama. Derfor valgte vi at lægge fokus på det kreative, som endte ud i at eleverne skulle bygge en reklame i Legoklodser. Vi havde en indstilling omkring det at være kreativ ligger sig utroligt tæt op af det, at være kreativ og bygge Lego.

Eleverne får udleveret et cirka lige antal af Legoklodser, som de derefter skal bruge til at opbygge det, som de forbinder med reklamer eller brands. Det vi gerne vil have dem til at bygge, er enten en handling fra en reklame, eller f.eks. et symbol, et kendt logo, eller en genskabelse af en reklame, som de forbinder med det, at være et brand. Efterfølgende skal de fremvise, det som de har opbygget for resten af klassen. Mening er i den forbindelse, at eleverne skal kunne udtrykke fantasi og kreativitet kollektivt i grupper. Laver man øvelsen kollektivt i grupper, som kan man også udvikle endnu flere indtryk til udtryk (EMU 2021).

Lego syntes også at være en god æstetiske genstand, da det ikke typisk er noget, som eleverne i 7. klasse bruger særligt meget i deres undervisning til dagligt. (Brodersen 2015 s. 31).

Litteraturliste

Jensen, K.F. & Nielsen, A.M. (2009). Æstetiske læreprocesser – i teori og praksis. Billesø & Baltzer.

Brodersen, P. (2015). Oplevelse, forbrydelse og virkelyst – noter til æstetik i undervisning. Hans Reitzels Forlag.

Sørensen, M.C. & Austrup, B.D. (2021), Æstetiske læreprocesser i skolen, EMU.

<https://emu.dk/grundskole/paedagogik-og-didaktik/undervisningsformer/aestetiske-laereprocesser-i-skolen?b=t5-t22-t2566>

Mehlsen, C. & Stock, M. (2020). Branding, Faktalink. <https://faktalink.dk/titelliste/branding>

Teaterhuset Filuren. (2022). <https://filuren.dk/bag-om-teaterhuset-filuren/om-teaterhuset-filuren>

Opbygning en reklame i legoklodser.	
Tid	Hver gruppe har 10 minutter til at bygge deres Lego.
Rekvisitter og rammer	Øvelsen foregår indendørs
Antal deltagere	Fem grupper, hvor der i hver gruppe er 4-5 elever.
Aldersgruppe for deltagere	Fra 6. klasse.
Velegnet i forhold til fag	Dansk, men kan også bruges i f.eks. Samfundsfag.
Formål/hensigt	Skal fremme elevernes kreativitet. Det skal ske gennem den opbygning med de tilfældige klodser, som bliver uddelt.
Beskrivelse Eleverne starter med at få udleveret Lego i grupperne. De får cirka lige meget Lego hver. Derefter får de 10 minutter til at bygge deres produkt. Herefter skal eleverne fremvise deres figurer til resten af klassen, samt forklarer hvorfor det, som de netop har bygget forbindes til en reklame eller et brand.	
Variation	Der skal i forbindelses med øvelsen gerne være Lego til rådighed. Man kunne evt. også tegne i stedet for, men det vil muligvis ikke give den samme følelse, som Lego.
Tips og særlige opmærksomheder	Øvelsen er bedst egnet til at finde sted i et klasselokale. Helst lidt tidligere på dagen, så eleverne ikke er for trætte.
Videolink til praktisk demonstration	https://www.youtube.com/watch?v=N4Do304tZZ4

Stedbaseret læsning

Af Maiken From Andersen og Zakia Shir

Størstedelen af elever i de danske folkeskoler har højest sandsynligt i løbet af deres skoleår oplevet følelsen af at falde fra eller miste interessen, når undervisningen bliver for ensartet og traditionel. I et forsøg på at gøre op med den traditionelle undervisning, har Aarhus Billed- og Medieskole inddraget æstetisk læring i skolen, for at give eleverne mulighed for en anderledes og mere moderne læring gennem bl.a. sanser, følelser og henholdsvis stedbaseret læsning.

Den åbne skole

Børne- og undervisningsministeriet beskriver den åbne skole, som en skole der inddrager sin omverden. Den åbne skole benytter sig af skolens lokalsamfund i undervisningen. "Den åbne skole skal bidrage til variation i skoledagen og til at differentiere undervisningen, så den imødekommer og udfordrer den enkelte elevs faglige niveau.", skriver Børne- og undervisningsministeriet på deres hjemmeside (Børne- og undervisningsministeriet, 2022). At benytte lokalsamfundet lægger op til brug af æstetiske øvelser, som ikke foregår i det vanlige klasselokale. Her er særligt stedbaseret læsning i lokalsamfundet en enkel måde at lave æstetiske øvelser på. Det kræver ikke eksterne undervisere, men blot lidt transporttid, om det så er i form af at gå eller køre med bus.

Hvad er stedbaseret læsning og hvad kan det gøre godt for eleverne?

Stedbaseret læsning er en ny litteraturpædagogisk metode i folkeskolen, hvor læreren udvider sine horisonter, herunder bringer arbejdet med litteratur uden for klasserummet. Ved at bringe eleverne ud til henholdsvis natur, samfundet, historiske bygninger mm. vil eleverne muligvis få en bedre læseforståelse og på den måde sætte sig ind i tekstens verden. Derudover vil de have muligheden for at sætte teksterne i forbindelse med den verden, som den foregår i. Ved at give eleverne mulighed for en gang imellem at bevæge sig ud af klasserummet opstår der en form for motivation, trivsel, relation og en anden slags læring, der frembringer elevernes deltagelse i undervisningen.

Traditionel højtlesning eller stedbaseret læsning?

Traditionel højtlesning for klassen kan for mange virke kedeligt, langtrukket og man kan ofte miste koncentrationen samt læseforståelsen, når læreren skal læse 20 sider højt for klassen, mens eleverne blot skal lytte. Men hvordan kan man egentlig gøre højtlesning spændende og sjovt? Dette kommer Ph.D.-studerende Pernille Damm Mønsted Pjedsted blandt andet ind på (Pjedsted, 2016). Hun skriver: "Så hvad sker der med eleverne - deres læseoplevelse, læseforståelse og dannelsesproces, hvis de steder, der har betydning for handlinger i værkerne, bliver en del af læseoplevelsen? Hvis vi i danskundervisningen i folkeskolen så at sige læser og oplever værket med

hele kroppen og verden, ved fysisk at opleve de steder, der har betydning for handlinger i værket.” Hun sætter altså spørgsmålstejn ved hvad der sker med helhedsforståelsen af værket samt oplevelsen hos eleverne, når de er lige præcis dér, hvor historien foregår. Pjedsted supplerer: “Nærmere handler oplevelsen af stedet om på en anden og med en mere kropslig sanseoplevelse at kunne sætte sig i hovedpersonens sted.” Hun fremhæver at eleverne kan få en sanseoplevelse og på den måde have en fornemmelse af, hvor hovedpersonen befinder sig samt under hvilke omstændigheder. Med andre ord skaber eleverne en mere personlig og social meningsdannelse. Derudover kan den stedbaserede læsning medføre, at de forstår stedet som en måde at se, forstå og kende verden på. Det handler derfor som udgangspunkt om at være til stede og blive involveret i historiens forløb.

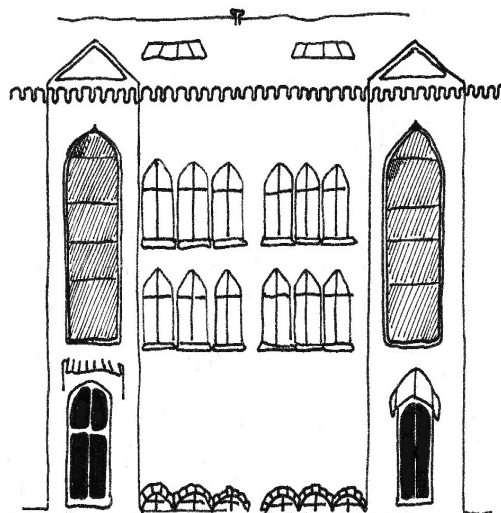

Figur 1: Stedbaseret læsning - Fra Aarhus billed- og medieskoles facebook-side

Højtlæsning på Aarhus Billed- og Medieskole

Vi har arbejdet med æstetisk undervisning med en særlig fokus på det fysiske miljø. På Aarhus billed- og medieskole observerede vi en 8. klasse, der havde et to dages forløb i digtskrivning. Her var det en digter udefra, der var ekstern underviser. Lokalet, undervisningen foregik i, var af samme

størrelse som det gennemsnitlige klasseværelse over landets folkeskoler. Der var også borde og stole, som vi kender fra klasseværelserne. Men det der særligt skilte sig ud, var en lille scene forrest i lokalet. Scenen var højere end resten af lokalet, hvorpå et skrivebord og en fin ældre lænestol var placeret. Væggen bag scenen var i mørkt grønt tapet, med høje paneler i brune farver. Det gav noget varme og skabte et intimt rum. Fra stolen læste underviseren højt af diverse digte. Stemningen af “digtoplæsning” som fænomen i bylivet, hvor der er en performer og et publikum, kom særligt til udtryk, da underviseren sad på scenen og læste højt for eleverne. Netop dét gav os inspiration til at arbejde videre med den stedbaserede læsning, hvor miljøet skaber en særlig stemning for deltagerne.

Figur 2: Aarhus Billed- og Medieskoles logo

Inspiration til anderledes litteraturarbejde

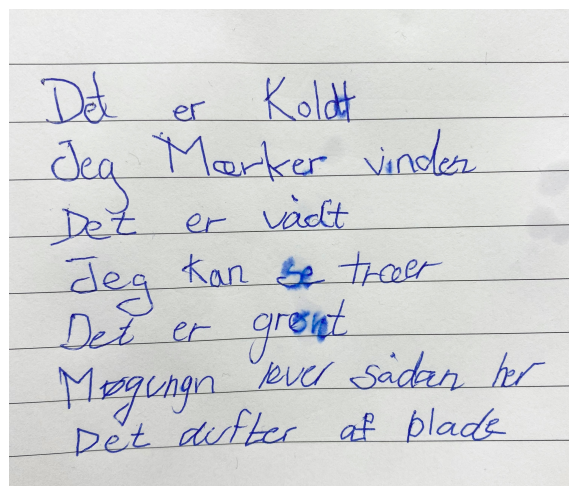
Med inspiration fra vores besøg på Aarhus Billed- og Medieskole har vi udarbejdet en øvelse, hvor elevernes egen oplevelse samt indtryk har været det centrale fokus. Vi forsøgte at gøre vores undervisning så varieret som mulig, for at give eleverne rig mulighed for at forstå og fortolke den pågældende tekst, samtidig med at de skulle have det sjovt.

Da vi på Århus Billed- og Medieskole observerede, at eleverne fandt det spændende at højtlesningen foregik under en "virkelig" digters omstændigheder, forsøgte vi at bringe dette videre i vores praktikøvelse. Vi valgte at udføre samme øvelse med den stedbaserede højttoplæsning, dog med en lille ændring. Forskellen var at eleverne under højttoplæsningen skulle bruge deres sanser til at beskrive deres følelser og tanker omkring både tekstens handling, men også deres oplevelser af omstændighederne.

Dette tager vi med fra den æstetiske øvelse

Inddragelsen af de æstetiske øvelser i klassen har givet os et indblik i, hvor meget det i virkeligheden betyder for elever at der er variation i undervisningen. Ved at gøre eksempelvis højtlesning sjovt og spændende for eleverne, kan det medføre interesse samt motivation hos dem. Motivationen kan gøre det nemmere for læreren at undervise sin klasse, eftersom at der opstår harmoni og en vis kommunikation samt interesse blandt eleverne og læreren.

I vores praktikophold udførte vi en øvelse, hvor vi valgte at tage eleverne med udenfor i en nærliggende skov. Her læste vi et par sider højt, hvor eleverne under højtlesningen fik mulighed for at skrive stikord/sætninger til deres sanseoplevelser. Vores oplevelse af øvelsen med 5.B var, at eleverne virkede meget begejstrede, eftersom at vi havde valgt at lave noget lidt anderledes, og endda en måde hvorpå eleverne selv havde mulighed for at sætte sig ind i hovedpersonens sted.

Figur 3: Eksempeltekst fra øvelsen

Bibliografi

- Børne- og undervisningsministeriet. (16. Februar 2022). *Den åbne skole*. Hentet fra Børne- og undervisningsministeriets websted: <https://www.uvm.dk/folkeskolen/laering-og-laeringsmiljoe/den-aabne-skole>
- Pjedsted, P. D. (September 2016). Viden om literacy. *At sætte sig i den andens sted med stedet - litteraturens og stedets dannelsepotentiale*, s. 10-16.

Titel på øvelsen: Titel på øvelsen: "Kan du se det for dig?"	
Tid	Selve øvelsen tager omkring 15 minutter, men eftersom at eleverne er nødsaget til at komme udenfor, for at kunne udføre øvelsen, kommer det til at tage mellem 30 og 40 min.
Rekvisitter og rammer	Øvelsen laves udenfor i en skov, hvor eleverne skal have overtøj på, samt en bog som underlag til et papir man kan skrive på og noget at skrive med (blyant/kuglepen).
Antal deltagere	Øvelsen er gennemført med en 5.klasse på 25 elever. Der er dog ingen begrænsning for hvor mange deltagere der kan være til stede.
Aldersgruppe for deltagere	Øvelsen kan laves af elever fra 5. klasse og opefter, da det kræver at eleverne har en vis læseforståelse. Derudover skal de være i stand til at skrive sammenhængende sætninger om de følelser de får under øvelsen, herunder få deres tanker på skrift.
Velegnet i forhold til fag	Øvelsen kan udføres i fag, hvor elevernes tekstforståelse også er et element i læringen. Disse fag kunne fx være: samfunds-fag, historie, kristendom og dansk.
Formål/hensigt	Formålet med øvelsen er at give eleverne muligheden for at mærke og leve sig ind i den "virkelighed", som personer i en historie (i vores tilfælde har bogen været "Møgungen") kan befinde sig i. Herunder vil de få mulighed for at bruge deres sanser til at gøre deres læseoplevelse og læseforståelse som et spændende tiltag i undervisningen. Sidst vil de have mulighed for at få deres tanker og oplevelser ned på papir til eventuel videre brug.
Beskrivelse Eleverne oplever miljøet i bogen "Møgungen" i virkeligheden. Eleverne i vores øvelse tages med ud i skoven, da bogens hovedperson er ude i en skov. Derfor får eleverne selv lov til at opleve kulden, lydene duftene mm. Deres tanker omkring dette skriver de ned på papir som bruges til videre arbejde med teksten. 1. Hele klassen starter med at gå samlet ud til den nærmeste skov 2. Eleverne får muligheden for enten at sætte sig et sted (på en sten/træ) eller blive stående. 3. Eleverne har deres papir og blyant med til at skrive deres tanker og følelser ned på. 4. Læreren starter med at læse et par sider højt, hvorefter der stoppes kort og læreren spørger så eleverne om deres tanker. 5. Læreren læser yderligere sider 6. Eleverne får lov at skrive deres tanker ned på papiret Alle går samlet ind i klassen igen og snakker i plenum om hvad eleverne har tænkt/følt under højtoplæsningen	
Variation	Øvelsen kan foregå mange andre steder end en skov. Dette kommer alt sammen an på hvor den pågældende historie foregår.
Tips og særlige opmærksomheder	Undgå at læse for hurtigt, da eleverne både skal lytte, føle og skrive ned. Hold derudover en kort pause, så eleverne kan få alt hvad de tænker skrevet ned.
Videolink til praktisk demonstration	https://youtu.be/MVIf60e7Oeo

Støvet bogbingo på biblioteket

- en æstetisk retænkning af Randers' Biblioteks formidlingstilbud

Af: Kira Strand & Andreas Christian Mouritz

Randers Bibliotek byder skoleklasser indenfor dørene med slik, bingo og et element af konkurrence. Men måske lyder det mere spændende på papiret, end det egentlig er i realiteten? Vi har taget de kritiske æstetikbriller på, for at ryste støvet af bøgerne og opgradere bibliotekets tilbud til 4.-5. klasse

Bingo som biblioteksundervisning

Vi ankommer til Randers en kold og grå tirsdag morgen i november. Kulturhuset er lokalt placeret i byen og huser udover biblioteket også tre andre kulturinstitutioner: Randers Kunstmuseum samt Museum Østjyllands kulturhistoriske museum og stadsarkivet.

Vi bliver taget godt imod af deres engagerede formidler og vist kort rundt på biblioteket.

Vi har på forhånd orienteret os i bibliotekets onlinepeje om skoletilbud. Det tæller ikke mindre end 31 (!) forskellige tilbud, man som underviser kan vælge imellem.

Biblioteksbingo (4. - 5. klasse)

Læringsmål

Eleverne lærer at orientere sig i det fysiske bibliotek på en sjov og inspirerende måde.

Hvad skal der ske?

Eleverne får en rundvisning i biblioteket og bliver via en biblioteksbingo introduceret til at søge i randersbib.dk og til at finde materialer på hylderne.

Varighed

1 time

Forberedelse fra skolen

Der skal indhentes tilladelse fra forældre til lånerkort. Blanketten printes fra: www.randersbib.dk/indmeldelser

Da skoleklassen ankommer, bliver de ført ind i et lokale hvor de bliver vist og fortalt hvordan man benytter bibliotekets hjemmeside. Efterfølgende bliver klassen vist rundt på biblioteket, og får fortalt hvor og hvordan man finder frem til forskellige bøger og genre. Til slut er der så bingo, hvor eleverne skal finde forskellige bøger, på

biblioteket, på tid. Der er til slut præmier til vinderne.

I bibliotekets infomateriale beskrives forløbet som en introduktion til stedet, hvor eleverne lærer at orientere sig på en sjov og inspirerende måde. Men formår biblioteket at leve op til deres egen beskrivelse?

Det der bliver fortalt til eleverne, er meget basal, men dog nyttig, viden om hvordan man benytter biblioteket. Konceptet virker til at være lidt forældet, men har også mange år på banen får vi fortalt af de ansatte. En ting vi bed mærke i var den korte tid der er sat af til biblioteksbingo, klassen er kun på besøg i cirka 30 minutter og det hele går meget hurtigt. Forløbet mangler også lidt en afslutning efter bingo, hvor det slutter meget brat og eleverne sendes afsted uden yderligere form for evaluering.

Konkurrence frem for læring

Biblioteksbingo på Randers bibliotek er opstillet som en konkurrence, der i alt sin enkelthed går ud på at finde bøger i bestemte genre, før de andre gør. Vi observerede to forskellige skoleklasse deltage i biblioteksbingo, og en ting vi lagde særligt mærke til var; eleverne blev meget hurtigt konkurrence-mindet. Så i stedet for at tænke over hvad de havde lært, så fokuserede de mest bare på at gøre det hurtigt.

Man kan måske argumentere for at når eleverne går så meget op i at løse opgaven på hurtigst mulige tid, så benytter de sig også af den viden de har tilegnet sig inden konkurrencen. Foruden viden om hvordan de finder forskellige bøger, så ville de ikke kunne få den hurtigste tid.

Nytænkning af biblioteks bingo

Vi talte med en af de ansatte på Randers Bibliotek, og kom frem til at det nok var ved at være på tide, at forbedre eller helt nytænke konceptet Biblioteks bingo.

En af de største styrker ved tilbuddet er den engagerede og nærværende formidler, der med entusiasme tager imod skoleklassen. Hun sætter stemningen og fører eleverne gennem forløbet med sikker hånd. Hun laver sjov med klassen, griber deres kommentarer og relaterer til deres verden og interesser. Dermed gøres besøget vedkommende for eleverne og højner formentlig chancen for at de frivilligt vender tilbage som brugere af biblioteket.

Hun udtrykker samtidig en velvilje over for at gentænke hele konceptet og give formidlingsdelen et løft. Det støvede image et bibliotek ellers kan være underlagt, gøres altså til skamme med nye ideer og fremtids tanker om samarbejder på tværs af bygningens kulturinstitutioner.

Bingo fortsætter i Randers

Nu er det ved at være et halvt år siden vi var på besøg hos Randers Bibliotek, hvor vi observerede to forskellige 5. klasser deltage i et af bibliotekets tilbud til grundskolen, Biblioteksbingo.

Efter vores observationer af bingo, havde vi som sagt nogle samtaler med en af de ansatte på biblioteket om konceptet, og om at det måske skulle nytænkes til fremtiden.

Hvis vi så hopper vi frem til i dag, og kigger nærmere på de forskellige tilbud Randers bibliotek har til grundskolen. Så vil man opdage at Biblioteksbingo stadig står som et tilbud til skolerne og at der ikke er ændret noget, i hvert fald ikke i beskrivelsen af arrangementet.

Litteraturliste

Randers Biblioteks tilbud til grundskoler. (2021)

<https://publikation.randers.dk/RandersKommu ne/RandersBibliotek/rbfoldere/skoletilbud20212022/?page=4>

Randers Bibliotek (2022)

<https://www.randersbib.dk/>

Randers Kommune - Kulturhuset

<https://www.randers.dk/oplevel/bibliotek-og-kulturhuse/kulturhuset/>